

# **Změna životního stylu mladé generace - mezigenerační srovnání**

Bc. Zuzana Janošová

---

Diplomová práce  
2019



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta humanitních studií

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

## ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Zuzana Janošová**

Osobní číslo: **H13970**

Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Změna životního stylu mladé generace - mezigenerační srovnání**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek zaměřených na generace, jejich vývojová specifika a mezigenerační srovnání životního stylu.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu pomocí dotazníků.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

**BEDRNOVÁ, Eva a Daniela PAUKNEROVÁ. Management osobního rozvoje: duševní hygiena, sebeřízení, efektivní životní styl. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-381-6.**

**FARKOVÁ, Marie. Dospělost a její variabilita. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2480-5.**

**KOLESÁROVÁ, Karolína. Životní styl v informační společnosti. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2016. ISBN 978-80-7452-119-5.**

**MCCRINDLE, Mark. The ABC of XYZ: Understanding the global generations. Australia: Bella Vista, 2014. ISBN 978-0-9924839-0-6.**

**SAK, Petr. Proměny české mládeže. Praha: Petrkův, 2000. ISBN 80-7229-042-8.**

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Karla Hrbáčková, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **21. listopadu 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **18. dubna 2019**

Ve Zlíně dne 21. listopadu 2018

\_\_\_\_\_  
doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.  
*děkanka*



\_\_\_\_\_  
Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.  
*ředitel ústavu*

## PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby <sup>1)</sup>;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 <sup>2)</sup>;
- podle § 60 <sup>3)</sup> odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 <sup>3)</sup> odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....14.3.2019.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

## **ABSTRAKT**

Tato diplomová práce se zabývá změnami životního stylu mladé generace. Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly. První část vymezuje pojem životní styl a věnuje se kategoriím, kterými lze částečně určit životní styl: využití volného času a hodnotové orientaci. Druhá kapitola charakterizuje kvalitu života, jako jednu ze složek životního stylu. Třetí kapitola se věnuje generacím. Praktická část zjišťuje pomocí dotazníkového šetření, jak často se respondenti věnují jednotlivým volnočasovým aktivitám, jaké hodnoty považují za důležité a jak subjektivně vnímají svou životní úroveň.

Klíčová slova: generace, životní styl, životní způsob, volný čas, hodnoty, kvalita života, mezigenerační rozdíly

## **ABSTRACT**

This thesis deals with the lifestyle changes of the younger generation. The theoretical part is divided into three chapters. The first part defines the concept of lifestyle and is dedicated to categories, which can be partly determine the lifestyle: leisure and value orientation. The second chapter characterizes the quality of life, as one of the components of lifestyle. The third chapter is dedicated to the generations. The practical part of figuring out using a questionnaire survey, how often to respondents engaged in individual leisure activities, what values they consider important and how subjectively perceive their standard of living.

Keywords: generation, life style, life way, leisure time, values, quality of life, intergenerational differences

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Karle Hrbáčkové, Ph.D. za velmi přínosné rady a odborné vedení diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

## OBSAH

<b>ÚVOD</b> .....	<b>8</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>9</b>
<b>1 ŽIVOTNÍ STYL</b> .....	<b>10</b>
1.1 ŽIVOTNÍ PODMÍNKY.....	12
1.2 TYPOLOGIE ŽIVOTNÍCH STYLŮ.....	14
1.3 HODNOTY.....	17
1.3.1 Hodnotový systém a orientace.....	18
1.3.2 Výzkumy hodnotové orientace.....	19
1.4 VOLNÝ ČAS.....	19
1.4.1 Proměny volnočasových aktivit.....	23
<b>2 KVALITA ŽIVOTA</b> .....	<b>25</b>
2.1 ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ.....	25
2.2 VÝZKUMY KVALITY ŽIVOTA.....	28
<b>3 GENERACE A MEZIGENERAČNÍ VZTAHY</b> .....	<b>30</b>
3.1 FORMOVÁNÍ GENERACE.....	31
3.2 MLADÁ GENERACE A JEJÍ PROMĚNY.....	33
3.3 STŘEDNÍ A STARŠÍ GENERACE.....	36
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST</b> .....	<b>37</b>
<b>4 DESIGN VÝZKUMU</b> .....	<b>38</b>
4.1 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	39
4.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	41
4.3 METODY SBĚRU DAT.....	44
4.4 METODY ANALÝZY DAT.....	46
<b>5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT</b> .....	<b>47</b>
<b>6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A DISKUSE</b> .....	<b>86</b>
6.1 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	88
<b>ZÁVĚR</b> .....	<b>89</b>
<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</b> .....	<b>90</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK</b> .....	<b>93</b>
<b>SEZNAM TABULEK</b> .....	<b>94</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH</b> .....	<b>99</b>



## ÚVOD

V diplomové práci se budeme zabývat změnami v životním stylu mladého člověka a srovnáním se způsobem života starších generací. Generaci lze jednoduše charakterizovat jako skupinu osob narozených ve stejném časovém období.

Po revoluci v roce 1989 došlo v České republice k velké společenské transformaci a s nástupem nových možností se objevili také nové problémy. Mladým lidem se otevírají mnohé možnosti nejen v oblasti vzdělávání, ale také ve způsobu trávení volného času. Tím dochází k větší individualizaci jedince a hledání jeho vlastní identity. Narůstají možnosti seberealizace a sebeuspokojení. Do pozadí ustupuje uzavírání manželství a zakládání rodiny. Zejména mladé ženy se dostávají do konfliktu mezi vlastní kariérou v zaměstnání a touhou po rodině. Tradiční hodnoty začínají ustupovat stranou a objevují se nové. Mění se věková struktura populace, v souvislosti s tím často hovoříme o stárnoucí populaci. Informační systémy se rychle vyvíjí, což přispívá k celkové informatizaci společnosti, to má za následek prohlubující se propast mezi jednotlivými generacemi. Dochází k mezigeneračním konfliktům, snaze jednotlivých generací o prosazení svých zájmů a vlastních hodnotových systémů.

Nejjednodušeji lze životní styl charakterizovat jako způsob, jakým lidé žijí. Kde bydlí, kam chodí do práce, jak s chovají ve volném čase, jakou jsou jejich rodinné vazby apod. Životní styl je však kategorií velmi obsáhlou s širokým předmětem zkoumání s přesahem do mnoha vědních disciplín. Životním stylem jedince, jako součásti společnosti se zabývá zejména sociologie a je předmětem pravidelných a velmi obsáhlých sociologických průzkumů. Často narazíme na dotazníky zabývající se proměnou hodnotového žebříčku, využitím volného času apod. V naší práci budeme také zkoumat hodnoty, ale také to, čím se jedinec zabývá ve volném čase a jaká je jeho životní úroveň a subjektivní pohled na životní styl. Výzkum jsme prováděli prostřednictvím kvantitativního dotazníkového šetření na vzorku dospělé populace od 18 do 65 let. Získané poznatky jsme zpracovávali podle věku, pohlaví a vzdělání jedince za využití t-testu a analýzy rozptylu.

Získané poznatky vyplývající z výzkumu mladé generace je možné využít k postupné nezbytné transformaci jednotlivých vědních disciplín a využít je při přípravě budoucích pedagogů, sociálních pracovníků i psychologů. Pochopení změn v životním stylu mladého člověka je podstatné pro sociální pedagogiku z hlediska jejího dalšího vývoje a také lepšího přizpůsobení se těmto změnám. Tak, jako se mění styl života jedince, mění se i problémy, kterým musí čelit.

## TEORETICKÁ ČÁST

## 1 ŽIVOTNÍ STYL

Životní styl je kategorií velmi obsáhlou, zahrnující i zdánlivě nesouvisející témata. Jedná se o velmi často používaný výraz, s velkou řadou asociací např. v oblasti módy či konzumního chování a jeho pojetí se může vzhledem k přístupu k vědeckému zkoumání lišit. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 51)

V odborné literatuře se setkáváme nejen s pojmem životní styl, ale také životní způsob, popřípadě ve strašších publikacích také pojem životní sloh. Tyto výrazy se vyznačují určitými společnými znaky a některé z vlastností těchto pojmů lze označit za totožné, proto jsou mnohdy používány jako synonyma. Přesto je nutné je od sebe v určitých případech odlišit, a proto má každý z nich svou vlastní definici.

„Životní způsob je charakteristický pro danou společnost, její technologickou, vědeckou, vzdělanostní, kulturní, intelektuální a duchovní úroveň.“ Životní způsob je produktem společnosti, danou společnost charakterizuje, ale zároveň také ovlivňuje její další vývoj. Je souborem možností, které má jedinec k dispozici a které si sám individuálně přetváří ve svůj vlastní životní styl. Životní způsob je dynamickým rysem společnosti, tvoří základnu pro utváření životního stylu. Naproti tomu životní styl je dynamickým rysem člověka a je výrazem jeho sociálního statusu a individuality. (Kolesárová, 2016, s. 39-40)

Duffková, Urban a Dubský (2008, s. 69) rozlišují životní styl jednotlivce a skupiny. Životním stylem jednotlivce rozumíme způsob života jednotlivce, jehož jednotlivé části mají společný základ, navzájem se prolínají a doplňují. Životní styl skupiny představuje určité typické společné rysy životního způsobu, jeho určujících momentů, které jsou příznačné pro většinu členů skupiny.

Životní styl je kategorií multidisciplinární i interdisciplinární (Duffková, Urban a Dubský 2008, s. 69). Zásadní roli ze všech všedních disciplín hraje především sociologie, proto lze definici nalézt již v sociologickém slovníku z r. 1970. Životním stylem se myslí souhrn životních forem, které dospěly k jednotnému výrazu a vyjadřují tak cítění skupiny lidí, národa nebo celé lidské společnosti v určitém historickém okamžiku (Malý sociologický slovník, 1970, s. 563).

Šafr (2008, s. 24) chápe životní styl jako jednání odvozené ze souboru postojů, norem a hodnot. Osvojit si určité vzorce chování vede k jednotě slohu vyjádřené v jednání a myšlení,

kteřé se pak projevují v hmotné spotřebě, pohybu v určitém prostoru, interakce s druhými i hodnotové orientaci.

Vzhledem k velkému množství definic a nejasností ohledně chápaní kategorie životního stylu, specifikují Duffková, Urban a Dubský (2008, s. 55-64) danou oblast odpovědí na otázky **co** se konkrétně zkoumá, **kdo** je nositelem životního stylu, **kdy** a **kde** se to odehrává, ale také **podle čeho** se řídí životní styl, **za kolik** a **za čím** chce člověk v životě dojít:

- Životní styl zkoumá životní projevy, zvyklosti, praktiky, chování a jednání. Na základě toho jej lze vymezit jako systém důležitých činností a vztahů a s nimi provázených praktických činností charakteristických pro určitý subjekt v jeho každodennosti. Každodenností se rozumí úhrn všedních pravidelně se opakujících, a proto předvídatelných lidských činností.
- **Nositelem životního stylu** je individuum, skupina či nejobecněji společnost. Životní styl individua je nejkonkrétnější a často využívá poznatků z psychologie. Nejčastěji se zkoumá životní styl skupiny s určitými společnými rysy a používá se například rozlišení pomocí genderu, věku, vzdělání, profese, zdravotního či rodinného stavu nebo postavení v sociální struktuře společnosti. O životním stylu společnosti pak hovoříme jen velmi zřídka, neboť je velmi problematické jej vzhledem k velké rozmanitosti vymezit. Maximálně lze použít například pojem tendence v životním stylu či nejrozšířenější životní styl.
- Každý životní styl se odehrává v **dimenzi individuálního času**, i v dimenzi vymezující pracovní, vázaný i volný čas. Pro sociologii je zajímavá dimenze historického času, která umožňuje srovnávání a prognózování budoucího životního stylu.
- Životní styl se odehrává v určitém **životním prostředí**, které lze rozdělit na fyzické a sociální. V rámci fyzického se nejčastěji zkoumají odlišnosti životního stylu ve městě a na venkově, ale také vzájemné působení životního stylu člověka a určitého prostředí. Člověk může svým životním stylem prostředí měnit, ale také se mu může přizpůsobovat. V rámci sociálního prostředí jsou zkoumány souvislosti mezi životním stylem na úrovni společnosti i na úrovni komunity, či na úrovni nejbližšího sociálního okolí rodiny a přátel. Zde je podstatný také vývoj mezilidských vztahů zejména při formování životního stylu prostřednictvím hodnot a vzorců chování.
- Životní styl se řídí podle tzv. **regulativů životního stylu**, jimiž je kultura, sociální normy, morálka, hodnoty, potřeby i ideje.

- Odpovědí na otázky za kolik stanovujeme ekonomické podmínky života, které bývají v rámci zkoumání charakterizovány kategorií **životní úrovně**.
- Pokud chceme odpovědět na otázku za čím chce člověk ve svém životě dojít, používáme jako klíčovou kategorii **kvalitu života**, která je úzce spojena s hodnotami člověka. Životní úroveň a kvalita života se používají ve výzkumu jako navzájem se doplňující kategorie a umožňující kvalitativně-quantitativní pohled.

S životním stylem jsou úzce provázány také další kategorie: **zdravý životní styl**, **životní scénář** či **životní dráha**. Zdravý životní styl je předmětem zkoumání v medicíně, pedagogice volného času a sociální pedagogice. Obecně jej lze charakterizovat jako styl, který když žijeme, tak si neškodíme biologicky, psychicky ani sociálně a kompenzujeme tím negativní dopady na své zdraví. Problematika zdravého životního stylu je často směřována zejména na děti a mládež, ale také na specifické skupiny lidí. (Kolesárová, 2010, s. 36–37)

Životní dráha a scénář jsou pojmy spojené s časem individuálního života, přičemž dráha představuje zpětný pohled na život a scénář je pohledem do budoucna jako promítnutí hodnotových preferencí člověka a jeho životních cílů do určité vize, který chce jedinec naplňovat (Sak a Saková, 2004, s. 161).

## 1.1 Životní podmínky

Životní styly jedinců jsou velmi rozmanité, stejně jako životní podmínky, v nichž žijí a stejně jako jednotlivci sami. Každý člověk může reagovat zcela odlišně na různé životní podmínky. Jeden může situaci řešit únikem, druhý naopak aktivní snahou o změnu či pasivním podrobením se. V souvislosti s těmito odlišnostmi hovoříme o **diferenciaci životního stylu** či způsobu. Pro diferenciaci je charakteristické, že je založena na životních podmínkách. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 114-115).

Podle Velkého sociologického slovníku (1996, s. 779) „jsou podmínky života přírodní a společenské danosti ovlivňující život člověka nezávisle na jeho vůli a představách a měnitelné pouze v delším časovém intervalu kolektivní aktivitou.“ Patří k nim zejména fyzické přírodní prostředí, populace, systém sociálních, ekonomických i politických vztahů a ideologické a kulturní předpoklady rozvoje života. Stejným životním podmínkám obvykle odpovídají různé životní styly.

Životní podmínky jsou vnějším faktorem, který ovlivňuje životní styl. Vnitřním faktorem je člověk se všemi svými potřebami, hodnotami, dovednostmi, zkušenostmi, schopnostmi a

ambicemi. Vytvářejí pro život subjektu určité meze nebo limity, východisko životního stylu individua. Někdy se říká, že životní styl je v podstatě reakcí člověka na životní podmínky. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 69-70)

Duffková, Urban a Dubský (2006, s. 65) uvádí členění životních podmínek na:

- **Geografické a ekologické** – poloha prostoru, meteorologické a klimatické poměry, úrodnost půdy, surovinové bohatství, přírodní zdroje, stupeň devastace krajiny. Charakterizuje je značná míra závislosti člověka a také problematičnost jejich změny člověkem a společností.
- **Biologické** – pohlaví, věk a zdraví. Významnou roli pro člověka hraje sociokulturní vnímání určitých biologických podmínek (problematika gender, postoj ke stárnoucím lidem aj.).
- **Demografické** – vše co se týká narození a smrti, partnerských a rodinných poměrů (rozvody, sňatky, singles aj.), migrace i hustoty osídlení.
- **Sociálně-politické a politické** – problematika sociální struktury a sociální stratifikace, politické uspořádání a sociální politika.
- **Sociálně-ekonomické a ekonomické** – kategorie životní úroveň.
- **Kulturní a obecně-ideové** – kultura a kulturní vývoj společnosti (hodnoty, normy, ideje, morálka, právo, tradice, věda, umění, vzdělání aj.).
- **Technologické** – procesy mechanizace, komputelizace, automatizace, robotizace. Tyto podmínky s masivním nástupem informačních a komunikačních technologií nabývají na významu.

Kubátová (2010, s. 23) zdůrazňuje, že jako souhrn životních podmínek je nutné vnímat především diferencovanou moderní společnost. Vychází přitom z předpokladu, že stupeň materiální a kulturní rozvinutosti společnosti určuje způsob života skupin a jednotlivců, kteří se na produktech materiální a kulturní rozvinutosti společnosti podílejí různou měrou. Tím jsou životní podmínky stratifikačně diferencované. Vnímáme je jako sociální determinanty životního způsobu nebo jako jeho kulturní rámec.

Život v určitých konkrétních podmínkách přivádí člověka k určitému životnímu způsobu. Určitá část osob může však překročit meze, které pomyslně vytyčují životní styl a začít žít tzv. **alternativním stylem života**. Alternativa je vlastně možnost volby, alternativní tedy znamená volitelný životní styl. Alternativa je záležitostí srovnání a má velmi relativní charakter. Obecně lze říci, že alternativní styly jsou vlastně takové, které se odlišují (v širokém

slova smyslu) nebo jsou protikladné (v úzkém slova smyslu). V souvislosti s alternativními životními styly zmiňujeme většinou menší skupinu osob s vyhraněným životním stylem, zejména životní styly určitých subkultur (vegani, squatterři, homosexuálové aj.), vyjadřujících svůj nesouhlas se základními hodnotami uznávanými většinovou společností. Ty staví svůj životní styl mnohdy i záměrně proti oceňovanému či převažujícímu stylu společnosti, označovanému jako konvenční životní styl nebo konformní životní styl. Za alternativní životní styl je možno považovat například ekologický životní styl, který se staví do protikladu konzumnímu životnímu stylu. U ekologického životního stylu je jako obecná hodnota prosazován ohled na životní prostředí. Z tohoto příkladu vyplývá, že základem pro vznik alternativního životního stylu je výrazné uznávání určité klíčové hodnoty či hodnotové orientace. Výraznou roli však hraje také osobnost člověka s jeho zkušenostmi a názory. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 118-123)

## 1.2 Typologie životních stylů

„Typ je teoretickým modelem, který v sobě zahrnuje podstatné znaky zkoumaného jevu“ Existence typu je vázána na metodologii příslušné disciplíny. Musí však mít schopnost vysvětlovat zkoumanou realitu, jeho abstraktnost či konkrétnost je závislá na počtu znaků, kterými je charakterizován. „Typologická soustava se pokouší o utřídění jednotlivých typů a snaží se postihnout variabilitu zkoumaných jevů vytvořením skupin podstatných znaků.“ (Malý sociologický slovník, 1970, s. 515)

Většina typologií vznikla na základě empirických výzkumů. Existují rozmanité typologie životního stylu, řídící se podle určitého klíčového momentu, ale bez přihlídnutí k ostatním komponentům životního způsobu i k jeho celku. Jsou to například typologie hodnotových orientací, osobností, trávení volného času či typologie spotřebitelů. Existují také konkrétní typologie zaměřené přímo na životní styl, které jsou založeny na charakteristikách více aspektů životního stylu. Jednu z nich vypracoval na základě analýzy francouzský sociolog Cathelat (1991 cit.podle Duffková, Urban a Dubský, 2008, s. 131-132):

- **Podnikavec** – hlavním předmětem zájmu je práce, využívá moderní značky a předměty, preferuje originály, zajímá se o aktuální informace.
- **Utilitarista** – orientovaný na rodinu, domov a tradice. Je pragmatický, konzervativní, materialistický a regionalistický, věří autoritám a je opatrným spotřebitelem.

- **Konzervativec** – orientuje se na své známé prostředí, na rodinu. Nemá rád nové technologie, je tradiční ve spotřebě, hledá objektivní informace.
- **Ideál** – přeje si klidný rodinný život, pohodlné bydlení, dostatek volného času, má potřebu sebeuspokojování a slabý pocit solidárnosti, vyhledává „dobré nákupy“, a praktické informace.
- **Anarchista** – preferuje osobní život, je proměnlivý, asociální, pesimistický. Je proti konzumu a vyznává kulturní underground, nemá rád knihy a kino, zajímá se o intelektuální kulturu a fantazii.
- **Prospěchář-zbohatlík** – „parazitní“ životní styl orientovaný na volný čas a dovolenou. Jeho spotřeba je provokativní, informace vyhledává v masmédiích.
- **Harlekýn sociálního divadla** – pozoruje svou existenci, potvrzuje svou identitu, má zálibu v počítačových hrách a fantasknu, částečný exhibicionista v pomíjivé módě.

Další z typologií vypracoval na základě clusterové analýzy dat empirického výzkumu Georg. Jeho typologie je založena na tom, že životní styl je součástí vyjádření a vytváření vlastní identity, funguje jako indikátor odlišnosti od ostatních, ale zároveň vyjadřuje příslušnost k určité skupině. Stanovil následující životní styly s typickými znaky:

- **Hedonistický expresivní** – důraz na sociální kontakty, síť přátel a známých, ale odstup od spořádaného rodinného života, nositeli jsou mladí svobodní lidé.
- **Orientovaný na rodinu** – rodina je základem života ve všech rovinách, nositelé jsou ženy se základním a středním vzděláním.
- **Kulturně orientovaný asketický** – preference vysokého kulturního kapitálu bez důrazu na finance, odmítání spotřebitelského života, orientace na zdraví a ekologii, nositeli jsou vysokoškolsky vzdělaní pracující ve vyšších funkcích.
- **Opatrnický pasivní** – (paralelní s rodinným, ale u mužů) konzervativní hodnoty, odmítání spotřeby i všeho avantgardního, vyhýbaní se společenským kontaktům, nositeli jsou obyvatelé venkova s nižšími příjmy.
- **Opatrnický konvenční** – (paralelní s opatrnickým pasivním) – důraz na zbožnost a náboženské hodnoty, nositeli jsou starší lidé s nižšími příjmy.
- **Na prestiž orientovaná sebe prezentace** – demonstrace sociálního statusu ve spotřebě a volném čase, častá extravagance a snaha o upoutání pozornosti, nositeli jsou zbohatlíci.



- **Avantgardní požitkářský a reprezentativní** – zaměřeni na spotřebu, luxus a exkluzivitu, nositelé s vyššími příjmy a vzděláním. (Georg, 1998, s. 162-191)

Obdobnou typologii založenou na subjektivní dimenzi reprezentované hodnotovou orientací a objektivní dimenzi zastoupenou volnočasovými aktivitami vytvořila v našich podmínkách na základě clusterové analýzy Kolesárová. Stanovila sedm typů životního stylu:

- **Manuální mužský** – ve volném čase se věnuje kutilství a ostatním manuálním pracím, bez dominantní hodnotové orientace.
- **Kulturní** – často navštěvuje kulturní akce (výstavy, divadla, koncerty), orientuje se na úspěchy v zaměstnání a rozvoj osobnosti, ale také na demokracii, svobodu a zdravé životní prostředí.
- **Kyber-rozvojový** – věnuje se počítačovým aktivitám a také aktivní umělecké tvorbě. Zajímá se o rozvoj osobnosti, úspěchy v práci i vzdělání.
- **Materiálně-extrovertní** – orientován na majetek a příjmy, vyhledává společenské aktivity, rád se chodí bavit. Typický pro konzumní společnost.
- **Domácí mediální** – spojen s domácími pracemi a sledováním médií, není orientován na práci, ani na vlastní rozvoj. Spojen spíše se starší generací.
- **Náboženský** – vyhraněn náboženskou volnočasovou orientací, ale i počítačové aktivity a vzdělání, je nemateriální, s důrazem na kulturní a spirituální aktivity.
- **Extrovertně hedonistický** – založen na konzumu médií, častém navštěvování diskoték, kaváren. Spjat s bohatým společenským životem. Hodnotově orientován na majetek, lásku i rodinu. (Kolesárová, 2016, s. 114–121)

Odlíšný způsob výzkumu byl použit ve výzkumu Deset let společenské transformace v České a Slovenské republice (ČSÚ, 1999), ve kterém se respondenti měli vyjádřit ke specifickým životním stylům, nakolik se ztotožňují s jednotlivými charakteristikami:

- Zdravý životní styl
- život s rodinou a pro rodinu
- nezávislý život s okruhem známých
- ekologický šetrný životní styl
- orientovaný na duchovní hodnoty a duchovní život
- tradiční venkovský
- orientovaný na zajištění a udržení nadstandardu

- pracovní vytížení i mimo pracovní dobu.

Existují také specifické životní styly, které nezapadají do širší typologie a většinou se vytváří okolo určitého módního fenoménu, a tak často vymizí zároveň s odchodem módní vlny. Typologie životních stylů se také proměňují v čase. Dobrým příkladem je vývoj životního stylu u nás po roce 1989, kdy došlo k velkým společenským změnám a tím i k postupnému formování nových životních stylů a zániku těch dřívějších. (Duffková, Urban a Dubský, 2008, s. 134–135)

Široká představa životního stylu je nesnadno uchopitelná a velmi obtížně postižitelná v jednom empirickém výzkumu, proto je nutné k určité redukci. Většinou dochází ke sledování využití volného času, některého z aspektů životní úrovně a hodnotové hierarchie. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 65).

### 1.3 Hodnoty

Hodnoty a hodnotová orientace hrají zásadní roli v životním stylu. Jejich zvnitřnění jedincem patří k důležitým procesům socializace člověka ve společnosti. Hodnoty jsou jakousi neviditelnou, nepozorovanou součástí vytváření životního stylu. (Kolesárová, 2016, s. 36)

Jandourek (2012, s. 98) definuje hodnotu jako vědomou i nevědomou představu o tom, co je žádoucí a správné. Pojem hodnota vystupuje jako objekt, ceněné dobro, nebo statek i jako postoj k objektu nebo jako měřítko pro rozhodování a jednání.

„Předpokladem vzniku hodnot je hodnocení, hodnoty jsou výsledkem hodnocení a zdrojem dalšího hodnocení.“ Zásadní význam hraje diferenciací hodnot na žádoucí a přijaté. Případné napětí mezi žádoucími a přijatými hodnotami je jedním ze základních zdrojů v motivaci a v chování a má blízký vztah ke kategorii svědomí. (Prudký, 2016, s. 13)

Hodnoty jsou materiální či nemateriální objekty, ke kterým jedinec zaujímá hodnotící postoj, čímž se jim připisuje určitý význam. Snaha o jejich dosažení je vnímána jako nutnost v různé intenzitě. Jsou reflexí jedince nebo společnosti na to, co je v dané kultuře ideální a co je naopak nežádoucí. Jednoduše vyjadřují to, co má být a také to co si přejeme, aby bylo. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 39)

Hodnoty se v sociálním prostředí usazují prostřednictvím socializace a mají vysokou tendenci k rezistentnosti vůči změnám, jsou-li přijaty za vlastní. Mohou fungovat jako:

- stavební kameny kultury

- součástí utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů
- jeden z definičních znaků osobnosti
- zdroje motivace chování
- součástí identifikátorů skupiny
- zdroje sociální a kulturní soudržnosti
- atributy morálky
- základ politických filozofií a ideologií. (Prudký, 2009, s. 42-45)

### 1.3.1 Hodnotový systém a orientace

V souvislosti s charakteristikou hodnot se setkáváme s pojmy **hodnotové preference**, **hodnotová orientace** nebo **hodnotový rámec**, ale také **normy chování**. Hodnotová preference je vyjádření základních životních hodnot s vysokou rezistencí vůči změnám, často bývají tyto hodnoty považovány za základní stavební kameny hodnotové struktury. Hodnotová orientace je specifikace hodnotových preferencí z hlediska zacílení významů, je zdrojem obsahového zaměření hodnotových struktur. Hodnotový rámec slouží jako ohraničení možného pohybu a dosahu hodnot a normy chování jako potvrzení či vyvracení hodnot, realizace toho „co se má“. (Prudký, 2016, s. 27)

Součet hodnot se nazývá **hodnotová struktura** nebo systém, který obvykle vzniká v určitém pořadí, dle důležitosti či atraktivnosti podle priorit jeho nositele. Hodnotová orientace je hierarchie hodnot jedince podle důležitosti, jakou jim připisuje. Je to soubor jedincem přijatých, uznávaných a preferovaných hodnot a představuje formu regulace v rovině osobnosti, tzn. hodnoty ovlivňují zaměřenost subjektu, volbu cílů i prostředků k jejich dosažení a jsou tedy základem pro volbu individuálního životního stylu. Vytváření hodnotové orientace probíhá pod vlivem hodnot nejbližšího okolí i jiných osob (vzorů, populárních osobností) i podle systému hodnot preferovaných v celé společnosti (vliv médií). Hodnotová orientace se v průběhu života částečně proměňuje, ale základní kostra bývá relativně ustálená v období puberty. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 124-126).

Hlavním subjektem změn v hodnotové struktuře společnosti je mladá generace, proto je kladen velký význam na poznání hodnotové orientace mládeže (Sak a Saková, 2004, s.9).

### 1.3.2 Výzkumy hodnotové orientace

Před rokem 1989, vzhledem k omezeným možnostem sociologie, probíhalo na našem území pouze omezené množství výzkumů orientovaných na hodnoty. V současné době je Česká republika součástí rozsáhlého průzkumu European Social Survey (2001), který analyzuje postoje, hodnoty a chování Evropanů a snaží se získat data umožňující porozumět moderním evropským společnostem a změnám. Ve svém výzkumu používá k měření hodnot PVQ (Portrait Values Questionnaire) škálu, která vychází z propracované teorie hodnot psychologa Schwartze (2003). Na ní se respondentům předkládá seznam 21 výroků, na základě kterých mají posoudit na šestibodové škále, zda se jim popisovaná osoba podobá či nikoliv. Na základě výsledků šetření stanovil Schwartz deset základních hodnotových typů, jež jsou popisovány společně s jejich cíli: univerzalizmus, benevolenci, konformismus, tradici, bezpečnost, moc, úspěch, požitkářství, stimulace a samostatnost. ESS zjišťuje také, jak hodnotové orientace jedince ovlivňuje jeho sociální (tzn. pohlaví, věk, vzdělání) a pracovní pozice. U nás i v celé Evropě muži více preferují hodnoty stimulace, samostatnost a požitkářství společně s orientací na úspěch a moc. Ženy si více cení bezpečnosti, konformismu a tradice a více se orientují na druhé osoby, upřednostňují toleranci a porozumění. Stejné rozdíly v hodnotách lze sledovat také mezi mladší a starší věkovou skupinou nebo mezi osobami žijícími v manželství. Zajímavé výsledky lze pozorovat v případě vlivu vzdělání. Méně vzdělané skupiny jsou více konzervativní, oceňují hodnotu bezpečí a konformismu a tradice, a naopak lidé s vyšším vzděláním preferují hodnotu samostatnosti, stimulace, úspěchu a moci. Vysokoškolsky vzdělaní neinklinují k hodnotám zaměřeným na druhé, tuto hodnotu naopak oceňují méně vzdělané skupiny obyvatel. V tomto se liší Češi oproti celoevropskému trendu. (Pospíšilová, 2018, s. 26-35)

Dynamizace hodnotového systému a jeho promítnutí do časoprostoru je základem utváření životního způsobu, jehož významnou součástí je způsob trávení volného času a propojení pracovních a volnočasových aktivit (Sak a Saková, 2004, s. 59).

## 1.4 Volný čas

Strukturu životního stylu lze vnímat v několika rovinách. Volný čas je nedílnou součástí životního stylu, je jeho ukazatelem a pozorovatelným faktorem. V současné době je kladen důraz na kvalitní trávení volného času a jeho význam ve společnosti stoupá, je považován za nástroj seberealizace a svobody člověka. (Kolesárová, 2016, s. 42)

Volný čas se vymezuje jako ten, co zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností (tzv. zbytková teorie). Přesnější je charakteristika volného času jako činnosti, do níž člověk vstupuje na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení. (Hofbauer, 2004, s. 13)

Dumazedier (1962 cit podle Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 152), který je považován za zakladatele pedagogiky volného času, jej definuje jako komplex aktivit mimo pracovní, rodinné a společenské závazky, jimiž se jedinec zabývá ze své vlastní vůle, aby si odpočinul, pobavil se anebo svobodně zdokonaloval svou tvůrčí kapacitu.

Z předchozí definice vyplývají tři základní funkce volného času:

- odpočinek (regenerace pracovní síly)
- (sebe)vzdělávání, rozvoj osobnosti (spoluúčast na vytváření kultury)
- zábava, rozptýlení (regenerace duševní síly)

Mimo tyto základní funkce nelze opomínat také funkci společenskou, kdy ve volném čase bývají často nastartovány společenské inovace (Sak a Saková, 2004, s. 59).

Tuček (2003, s. 174) označuje volný čas za sféru, v níž je možné uplatňovat svobodná rozhodnutí o její náplni na základě vlastních potřeb, zájmů, hodnot.

„Odlišnost trávení volného času a životních stylů je dána jak existencí aktivit a prvků, tak jejich frekvencí“ při analýze volnočasových aktivit je potřeba tento faktor zohlednit, tedy zkoumat nejen to, jakým aktivitám se jedinec věnuje, ale také jak často. Sledovat **časovost** daného prvku. S tím souvisí i vývoj životního stylu, který lze sledovat například v souvislosti s informačními technologiemi a jejich využívání. Kromě časovosti hovoříme v souvislosti s životním stylem také o **prostorovosti**. Ta má dva aspekty: životní pole v němž jedinec žije, bydlí, pracuje a prostor ve kterém se pohybuje při realizaci svých zájmů. Vedle velikosti životního pole je důležitá také jeho kvalita, která předurčuje k určitému životnímu stylu. Setkáváme se také s novým pojmem kyberprostor, který je tvořen virtuální realitou, přesouvání životního stylu z přirozeného časoprostoru do kyberprostoru. (Kolesárová, 2016, s. 46-47)

„Volný čas je jedno z největších bohatství společnosti a jednotlivce.“ Proto se každá společnost musí zabývat tím, jak co nejefektivněji volný čas využívat. V souvislosti s tím se klade důraz na sebevzdělávání, nebo angažovanost v zájmech společnosti. Subjektem volného

času zůstává jednotlivce a vliv společenských regulí se připouští spíše na úrovni nabídky možností či ve vytváření vhodných podmínek. (Duffková, Urban a Dubský, 2008, s. 150)

Pokud společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj schopností mladé generace, a naopak potlačí rozvoj negativních rysů. Navíc se ve sféře volného času často rozhoduje o rozvoji talentu mladého jedince a naplnění jeho potřeb a zájmů, ale zároveň se tlumí tendence k negativnímu sociálnímu zrání. (Sak a Saková, 2004, s.59)

Životní styl se uskutečňuje ve dvou protikladných sférách života. Jednou z nich je volný čas, sféra intimitu a soukromí a druhou práce a zaměstnání. Ve volném čase se jedinec může chovat svobodně a rozhodovat subjektivně a dostává prostor pro seberealizaci, která se pak stává bohatstvím celé společnosti. Oproti tomu v práci je situace spíše opačná, z objektivního světa společnosti je na jedince vyvíjen tlak, práce představuje omezující limity životního stylu. (Kolesárová, 2016, s. 59)

Čas, který trávíme mimo práci dělíme na volný a vázaný. V čase vázaném děláme aktivity nezbytné pro chod domácnosti, osobní péči nebo dojíždění do zaměstnání. Zejména čas věnovaný péči o domácnost bývá často vnímán jako zdroj možností zvětšování objemu volného času. První možností, jak získat více volného času je zejména pokrok v oblasti technologií (např. přístroje určené k úklidu, přípravě jídla) anebo převedení některých činností mimo domov do sféry služeb (restaurace, školy, prádelny atd.). (Duffková, Urban a Dubský, 2008, s. 148-149)

Volný čas vlastně člověku zbývá poté co vykoná své pracovní povinnosti i činnosti nutné k udržení své vlastní existence i chodu rodiny a domácnosti. Je zřejmé, že pracovní doba determinuje podobu volného času, tzn. že její délka omezuje délku mimopracovního času a také vymezuje část dne či týdne, který je pro něj určený. (Tuček, 2003, s. 175)

Volný čas se stává masovým společenským jevem. Roste nejen jeho rozsah, ale i jeho společenská závažnost. Rozvojem technického pokroku dochází ke zkracování pracovní doby, ale zároveň dochází novému druhu převážně psychické únavy, která potřebuje adekvátní kompenzaci. Také se mění charakter práce a s ním přicházejí nové nároky na zaměstnance vyžadující další vzdělávání. Volný čas je jednak determinován celou škálou faktorů: věk, pohlaví, rodinná situace, vzdělání, pracovní zařazení atd., ale sám vystupuje jako determinující činitel a zasahuje do všech sfér společenského i individuálního života. Ovlivňuje zpětně vztah k práci, model rodinného života, míru společenské angažovanosti jednotlivce atd.. (Malý sociologický slovník, 1970, s.548-549)

Duffková, Urban a Dubský (2008, s. 155) rozlišují volný čas podle jeho rytmu střídání s prací na denní volný čas, víkend a dovolenou a volnočasové aktivity dále dělí do následujících skupin:

- kulturní receptivní – návštěva divadla či koncertu, sledování televize,
- kulturní perceptivní – umělecko-tvořivé, kreativní,
- sportovní,
- sociální – pěstování mezilidských vztahů,
- vzdělávací – sebevzdělávání, návštěva kroužků, spolků i institucionalizované vzdělávání (modifikováno použitím informačních a komunikačních technologií),
- veřejné – angažování ve veřejných záležitostech,
- rekreační a cestovatelské – zahrnuje i chataření a chalupaření,
- a manuální (hobby) aktivity – na základě specifického zájmu.

Tuček (2003, s. 182) strukturoval podle souhrnu aktivit ve volném čase obecnější orientace:

- na „vyšší“ kulturu
- orientace na zábavu a odpočinek
- orientace na děti a domácnost.

Tyto orientace můžeme zjednodušeně označit za určité za životní styly.

U mládeže, jejíž hodnotový systém se teprve utváří a hledají se cesty jeho uplatňování jsou volnočasové aktivity specifické. Kvalitní trávení volného času u dětí a mládeže urychluje rozvoj jejich schopností a potlačuje rozvoj negativních rysů. Výchovou ve volném čase se zabývá pedagogika volného času. (Kolesárová, 2016, s. 61-63)

Nízká zakotvenost sociálních rolí umožňuje mladým lidem sociální flexibilitu a dynamiku. Jsou schopni zajímat se o široké spektrum aktivit, které se v dalším vývoji redukují a určité zájmy se prohlubují. Sféra volného času mládeže a její obsahová náplň má význam pro celoživotní orientaci člověka. Reálné aktivity nevycházejí pouze z daného jedince či skupiny mládeže, ale mají své zázemí v rodině a navazují na hodnotovou orientaci, kultura a způsob života rodiny, ale také společnosti. Děti většinou nevybírají své volnočasové aktivity, ale jsou pasivně účastny životního stylu svých rodičů. Způsoby realizace volného času v rodinách se od sebe značně odlišují nejen vzhledem k jejímu životnímu stylu, ale také sociálního statusu a vztahu k volnočasovým aktivitám. Následně dochází také k působení školních i

mimoškolních zařízení. Proměny volnočasových aktivit jsou vázány na biologické, psychické i sociální zrání mladých lidí. (Sak a Saková, 2004, s. 59)

#### 1.4.1 Proměny volnočasových aktivit

V souvislosti se změnami životního způsobu společnosti dochází i ke změnám v trávení volného času. Některé změny jsou velmi pozvolné, jiné naopak velmi rychlé, související s prudkým technologickým vývojem a nástupem nových médií. V současné době dochází k digitalizaci volného času, která se stává klíčovým znakem utvářející se informační kultury. Hlavním médiem, které mělo vliv na volný čas současné starší generace, byla televize. U dnešní mladé generace jsou to nové informační a komunikační technologie: osobní počítač a mobilní telefon, obojí samozřejmě s přístupem na internet. S prací na počítači je spjata také velké množství aktivit, které byly dříve vykonávány v nejrůznějších zájmových organizacích. Jedinec se může sám z pohodlí domova věnovat například skládání a poslechu hudby, kreslení, animacím či grafické tvorbě, nákupům apod. Sportovní aktivity naopak ustupují virtuální realitě. Reakcí části populace na tuto digitalizaci životního stylu je naopak návrat k přírodě a zdravému životnímu stylu. Mnozí rodiče se naopak snaží cíleně začlenit sport do života svých dětí, jako protiklad sezení u počítače. „Aktivní sportování jako kompenzace nezdravého života se stává projevem kulturní a vzdělanostní úrovně.“ (Kolesárová, 2016, s. 65-70)

Zcela specifickým trávením volného času mimo každodennost je chataření a chalupaření. Jedná se o český fenomén trávení volného času již od 60. let minulého století. V současnosti dochází sice částečně k poklesu tohoto fenoménu. (Tuček, 2003, s. 196–197)

V současné české společnosti dochází s nárůstem možností trávení volného času i k jeho velké diferenciaci. Zároveň je zvyšován tlak na zaměstnance a jejich účast v práci i mimo pracovní dobu. Zřetelný je sklon populace k pasivnímu a méně náročnému trávení volného času. Stále většího význam ve využití volného času začíná mít ekonomický faktor. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 162-164).

Kolesárová (2016, s.54) uvádí, že vývojovým trendem životního způsobu a stylu se stává závislost na technologiích a odcizování se přirozenému světu a také přesun člověka do kyberprostoru a jeho virtuální a mediální manipulace. „Pohyb z přírody do urbanizovaného



světa pokračuje životem v mediální realitě a končí virtuálním životem.“ Přítomnost mobilního telefonu a tím i soustavného přístupu na internet je u mladé generace dnes společenskou nezbytností a představuje silnou intervenci do životního stylu. (Kolesárová, 2016, s. 54-55)

## 2 KVALITA ŽIVOTA

Stejně jako ostatní kategorie životního stylu se i kvalita života vyznačuje svou interdisciplinarností a multidimenzionalitou a z nich vyplívajících nejednoznačných vymezení či velkého množství definic, které mohou souviset i s kulturní podmíněností pojmu kvalita. (Heřmanová, 2012, s. 94)

Hartl, Hartlová (2015, s. 284) jednoduše vymezují kvalitu života jako vyjádření pocitu životního štěstí. Jako míru seberealizace a životní spokojenosti a nespokojenosti.

Kvalita života označuje kvalitu bytí, kvalitativní parametry životního způsobu, životního stylu a podmínek života. Koncept kvality života zjišťují, co je pro člověka důležité a docházejí často k pojetí základních hodnot. Kvalita života je posuzována podle ukazatelů životního prostředí, zdraví a nemoci, bydlení, rekreace i volného času, mezilidských vztahů, sociálních i technologických charakteristik práce, možností podílet se na veřejných záležitostech, sociálních jistot a občanských svobod. Sociologie se ve zkoumání pocíťované kvality života soustřeďuje na subjektivní prožívání a pocity jednotlivce a pracuje s těžko postižitelnými pojmy spokojenost a štěstí. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 99)

Dle Jesenského (2001, s. 81) představuje kvalita života velmi rozsáhlou oblast činitelů, rozdělených do dvou skupin:

- Vnitřní činitele – somatické a psychické vybavení.
- Vnější činitele – ekologické, společensko-kulturní, výchovně vzdělávací, pracovní, ekonomické a materiálně technické faktory.

Kvalita života je záležitostí subjektivního hodnocení a vypovídá spíše o tom, jak se jedinec sám cítí, kde žije a jaký je jeho životní styl. Životní úroveň je spojena s výší příjmů a se spotřebou a bývá měřena nejrůznějšími ekonomickými a sociálními ukazateli. Někdo může mít vysokou životní úroveň, ale nízkou kvalitu života a naopak. Životní úroveň a kvalita života se používají ve výzkumu jako navzájem se doplňující kategorie umožňující kvalitativně-kvantitativní pohled.

### 2.1 Životní úroveň

Životní úroveň představuje kvantitativní, ekonomickou a materiální část životního způsobu. Je to složitý komplex jevů, procesů a vztahů utvářejících život člověka z hlediska spotřeby, stupeň uspokojování životních potřeb obyvatelstva a souhrn podmínek, za nichž jsou tyto

potřeby uspokojovány. Podmínkami jsou v tomto případě myšleny především veřejné služby, které jsou financovány z veřejných peněz a přináší prospěch celé společnosti. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 79-80).

Životní úroveň je komplikovanou sociálně ekonomickou kategorií, kterou lze vystihnout příjmovou situací obyvatelstva, stavem a vývojem spotřební úrovně jednotlivců, vybavením domácnosti, bydlením, úrovní sociálního zabezpečení, zdravotní péčí a životním prostředím. Tedy nejen to, co si jedinec koupí nebo vyprodukuje, ale také to, co subjektivně i objektivně zvyšuje jeho blahobyť. Při posuzování životní úrovně hrají velkou roli subjektivní faktory, např. osobní názory na ekonomickou či politickou situaci. Podstatnou funkci plní také vliv médií a jimi zprostředkovaných informací, bezprostřední okolí jedince a jeho vlastní životní zkušenosti. (Tuček, 2003, s. 114)

Životní úroveň lze blíže vymezit pomocí podskupin (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 80-81):

- Spotřeba hmotných statků i obyvatelstvem placených služeb
- úroveň bydlení, školství, zdravotní péče a životního prostředí
- komplex sociálního zabezpečení
- zaměstnanost a pracovní podmínky
- rozsah volného času.

Kubátová (2010, s. 20-21) rozlišuje životní úroveň společnosti a jednotlivce nebo domácnosti. Životní úroveň společnosti neboli její materiální blahobyť lze vyjádřit pomocí hrubého domácího produktu na hlavu. Je to součet hodnoty všeho zboží a služeb, které občané za rok vyprodukují vydělený jejich počtem. Naproti tomu životní úroveň jednotlivce je chápána jako materiální blahobyť, tzn. úroveň spotřeby a obecně věcí, které člověk má a které si může koupit.

Materiální podmínky, a tedy i životní úroveň jedince je vázána na společně hospodařící domácnost. Měřením úrovně domácností se zabývá Český statistický úřad porovnáváním příjmů a výdajů domácností tzv. statistika rodinných účtů. Ta sleduje hospodaření soukromých domácností a poskytuje informace o výši výdajů a struktuře spotřeby v jednotlivých typech domácností nebo o vlivu různých faktorů na strukturu výdajů a spotřební zvyklosti českých domácností. (ČSÚ, 2019)

V oblasti pracovních příjmů dochází v ČR po r. 1989 k postupné diferenciaci, která se dále stále více prohlubuje. S příjmy úzce souvisí také pojem majetek. V rámci zkoumání životního způsobu se často zkoumá také vybavení domácnosti. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 83-85)

Na počátku 90. let postihl Českou republiku hluboký ekonomický propad. Růst nominálních cen i důchodů hluboce zaostával za růstem spotřebitelských cen což vedlo k poklesu životní úrovně, která se objektivně projevila zejména v poklesu spotřeby základních potravin a průmyslového zboží. K růstu mezd a oživení ekonomiky došlo až v průběhu roku 1999. (Tuček, 2003, s. 112)

S pojmem životní úroveň se často pojí také sociologické pojmy **bohatství a chudoba** (Kubátová, 2016, s. 21). Při analýze chudoby často používáme pojem životní minimum, nebo také fyziologické, existenční a sociální. Životní minimum umožňuje jedinci či rodině uspokojovat základní potřeby na velmi skromné úrovni. Fyziologické minimum je hranicí fyzického přežití, existenční umožňuje pracovat s konstantní intenzitou, nekryje však potřeby sociálního charakteru. To dělá až minimum sociální, které má snahu předcházet sociální depriaci a spadnutí do tzv. pasti chudoby. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 86-87)

Pro životní styl je důležitá také osobní **spotřeba**, vymezována jako uspokojování hmotných a duchovních potřeb. Osobní spotřebu realizujeme nákupem zboží v obchodech, používáním placených služeb a naturální spotřebou. Je nositelem komunikace a sdělení v oblasti sociální diferenciaci, její orientací člověk může vyjádřit svou příslušnost k určité skupině, nebo naopak určitou odlišnost. Ve společnosti se projevují dvě extrémní tendence spotřeby: spotřebitelství – konzumenství a dobrovolná střídmost – skromnost. Jakmile překročí spotřeba hranici, kdy je pouze prostředkem k dosažení něčeho a stává se cílem života, hovoříme o spotřebitelství a spotřebitelském nebo konzumním životním stylu, jehož základní hodnotou a orientací je konzum. Jedinec v něm preferuje potřeby, které je možné uspokojovat zbožím a všechny ostatní hodnoty se postupně dostávají na úroveň zboží. Opakem toho pak je propagace sebeomezování v materiální spotřebě, která se objevuje zejména v souvislosti s ekologickými alternativními životními styly a hnutími kladoucími důraz na duchovní potřeby. (Duffková, Urban a Dubský, 2006, s. 88-98)

Podle výzkumu Lifestyle 2000 (Stem/Mark, 2000) lze spotřebitele charakterizovat takto:

- **Zralí** – konzervativní, praktičtí, zajímají se o funkčnost a trvanlivost výrobku. Mají dostatek zdrojů, cení si pořádku. Většina má dobré vzdělání a vykonává odborné povolání.
- **Věřící** – orientováni na principy, jsou konvenční a předvídatelní. Mají omezené zdroje.
- **Úspěšní** – dávají přednost známým výrobkům a službám. Image je pro ně důležitá, mají dostatek zdrojů.
- **Dříči** – mají omezené zdroje, úspěch spojují s penězi.
- **Hledající** – orientováni na aktivity, mají dostatek zdrojů. Dávají přednost společenskému životu.
- **Praktici** – cení si soběstačnosti. Jsou nadšeni výrobky s jasným, praktickým a funkčním účelem.
- **Realizátoři** – absolutní nadbytek zdrojů.
- **Bojující** – absolutní nedostatek zdrojů. (cit. Podle Heřmanová, 2012, s. 38)

Na tomto rozdělení spotřebitelů lze vidět, jak spotřeba ovlivňuje a částečně charakterizuje životní styl jedince.

## 2.2 Výzkumy kvality života

Kvalitu života lze do jisté míry analyzovat a měřit pomocí sofistikovaných metod sociologického výzkumu, v tomto výzkumu je pak jednoznačná dualita. Preferovanou dimenzí je subjektivně psychologická tzv. prožívání života a také objektivně prostorová, analyzující podmínky, v nichž lidé žijí. Často se můžeme v současnosti setkat také s přístupem, který kombinují obě dimenze. (Heřmanová, 2012, s. 93-94)

Ve větší míře převažují výzkumy věnované subjektivní kvalitě života, zaměřující se na tři tematické oblasti: spokojenost se životem a jeho dílčími částmi a na „hledání významnějších faktorů, které podmiňují vznik subjektivního pocitu kvalitního a smysluplného života.“ (Heřmanová, 2012, s. 17)

Kvalita života jednotlivce je často chápána jako kulturnost životního stylu, např. v oblasti volného času, popřípadě vybavení domácnosti kulturními předměty nebo i výše vzdělání. Na úrovni společnosti nahrazuje širší oblast kvalita života pojem životní úroveň, neboť se zaměřuje nejen na materiální, ale také na kvalitativní úroveň společnosti. Indikátor měřící objektivně úroveň kvality života se nazývá index lidského rozvoje (HDI), je složený

z hrubého domácího produktu na hlavu, z indexu očekávané délky života a z indexu vzdělanosti. (Kubátová, 2010, s. 21)

V současnosti sledujeme nárůst zájmu o kategorii kvality života, který reflektuje většina vědních oborů, a proto se lze setkat i s rozličnými nástroji na měření kvality života. Ke konceptu kvality života můžeme přistupovat z objektivního či subjektivního hlediska. Objektivní kvalitu života lze vymezit jako souhrn ekonomických, sociálních, zdravotních a environmentálních podmínek, které ovlivňují život člověka. Subjektivní kvalita života se týká toho, jak jedinec sám vnímá své postavení ve společnosti v kontextu jeho kultury a hodnotového systému. (Mühlpachr, 2004, s.60)

Světová zdravotnická organizace (WHO, 2004) rozeznává čtyři základní oblasti, které vystihují dimenze lidského života bez ohledu na věk, pohlaví, etnikum nebo postižení:

- fyzické zdraví a úroveň samostatnosti – energie a únava, bolest, odpočinek, mobilita, každodenní život, závislost na lékařské pomoci, schopnost pracovat atd.,
- psychické zdraví a duchovní stránka – sebepojetí, negativní a pozitivní pocity, sebehodnocení, myšlení, učení, paměť, koncentrace, víra, spiritualita, vyznání atd.,
- sociální vztahy – osobní vztahy, sociální podpora, sexuální aktivita atd.,
- prostředí – finanční zdroje, svoboda, bezpečí, dostupnost zdravotnické a sociální péče, domácí prostředí, příležitosti pro získávání nových vědomostí a dovedností, fyzikální prostředí – znečištění, hluk, provoz, klima atd.

Tyto oblasti korespondují s jednotlivými oblastmi obsaženými v měřicích nástrojích WHOQOL-BREF (WHO, 2004).

Mnoho výzkumu probíhá na evropské i celosvětové úrovni. U nás se pak kromě jednotlivých univerzit a jejich fakult (např. Fakulta sociálních věd UK, Pedagogická fakulta MU) věnuje výzkumu také Sociologický ústav AV ČR, Centrum pro výzkum veřejného mínění a Český statistický úřad. (Heřmanová, 2012, s. 19-25)

### 3 GENERACE A MEZIGENERAČNÍ VZTAHY

Problematika vztahů mezi generacemi je obsahem mnohých empirických výzkumů a sociologických teorií, bezprostředně souvisí s problematikou mládeže a historií jejího vzniku jako sociologické kategorie. Osobitý význam v této oblasti hraje také sociální pedagogika, která stojí na pomezí mezi sociologií, sociální psychologií a pedagogikou a pro niž je podstatný vliv sociálního prostředí na utváření osobnosti jedince. Za podstatné pro vznik mezigeneračních vztahů lze považovat existenci různých zájmů a postojů člověka a jeho chování jako aktéra sociálního dění – nositele, iniciátora a realizátora sociální činnosti. Sociálním aktérem může být i sociální skupina, jejíž orientace na cíle a samotná volba cílů, ale také volba prostředků k jejich dosažení, závisí od věkové příslušnosti. Právě volba rozdílných cílů a prostředků se stává zdrojem sociálních změn a představuje dynamický aspekt společnosti. Zvláštní úlohu sehrává mládež, která vstupuje do vztahů s věkově odlišnými aktéry a vytváří sociální útvar, kterému říkáme **generace**. (Ondrejko, 2013, s. 47)

Jandourek (2012, s. 94) ve svém slovníku jednoduše vymezuje generaci jako seskupení spřízněných věkových skupin, jako velkou skupinu lidí, které spojuje stejné myšlení a prožívají důležité momenty svého života ve stejných historických a kulturních podmínkách. Generaci lze vymezit buď podle biologického hlediska, kdy to bývá zpravidla interval 25-30 let – v podstatě doba, kdy měla potomstvo matka a její dcera anebo podle hlediska kulturního, tedy generace není vymezená přesně věkem, ale určitou životní událostí (např. válečná generace).

Generace je pojmem známým v demografickém významu a vztahuje se k biologické reprodukci. Mluvíme o generaci rodičů, prarodičů a dětí. Věkový rozdíl je dán dobou, která je potřebná od narození k zahájení biologické reprodukce (u nás zhruba 20let). Z pohledu sociologie je generace velká společenská skupina, která byla zformována výraznou společenskou událostí a souhrnem společenských podmínek, které vytvářejí specifické generační společenské klima. Generace je specifická kategorie, ve které dochází k proměně biologické základny na sociální skupinu jako subjekt života. (Sak a Kolesárová, 2012, s.34)

Generace lidí je spojená věkem, hodnotami, vzorcem chování i historickými událostmi a jejich prožíváním. Zpravidla hovoříme o mladé nastupující, střední a odstupující generaci. Odcházející generace se postupně vzdává svých pozic – střídání generací je provázeno konflikty, které mohou mít různou intenzitu a podobu. **Generační konflikt** můžeme pozorovat

často v rodině, ale také na veřejnosti, v politice, vědě, umění apod. Generační neshody mohou být vytvářeny uměle, za určitým účelem (např. přístup k moci). Příčinou konfliktu je uznávání (nebo snahu uznávat) rozdílných hodnotových systémů. Generace je prostřednictvím generačních konfliktů významným faktorem dynamizace společnosti, střídání generací zabezpečuje kontinuitu ve vývoji společnosti a překonávání mocenských vztahů, které bývá spojené se vznikem a zánikem subkultur. (Ondrejko, 2013, s. 49-50)

Jednotlivé generace, ačkoliv nemusejí být v konfliktu, obtížně navazují dialog, protože mají jiné zkušenosti. Stejná slova mohou mít pro ně zcela jiný význam. „Generace je strukturována sociální příslušností, nábožensky, vzdělanostně, profesně, rodinným zázemím, etnicky, národnostně i individuálními psychickými vlastnostmi.“ Charakteristikou generace jsou hodnoty, životní styl, postoje a znaky spojené s vyhraněnou skupinou případně elitou generace. (Sak a Kolesárová, 2012, s.35)

### 3.1 Formování generace

Utváření generace je strukturovaný proces s řadou dimenzí a nosných prvků. Generace je utvářena procesy sociálního zrání individuálních příslušníků tvořící se generace. Na individuální úrovni je výsledkem sociálního zrání jedinec a na skupinové úrovni je to generace „Generace je formována výraznou společenskou událostí historického významu, která se promítá do změn politického systému, sociální struktury, životního stylu, společenských vztahů atd.“ Drobné změny společenských podmínek jsou druhou rovinou formování generace, podílejí se na změně společenského klimatu. Hovoříme o specifickém generačním společenském klimatu a specifickém generačním životním stylu. Generace se zformuje na rozmezí sociálního věku mládeže a takto zformovaná prochází životními fázemi jako mladá, střední a stará generace. Touto cestou společností, historií a životem se generace modifikuje a obohacuje. (Sak a Kolesárová, 2012, s.39)

Podle Mannheim (2007, s. 31), který se zabýval problematikou generací a jejich formováním, je tvůrcem generace sociální obsah, který naplňuje vědomí jedinců a váže je ke skupině, a tím působí socializačně.

Sak (2016) se věnuje ve svém díle především mladé generaci, sleduje vývoj mládeže od konce 2.světové války. Rozděluje generace do pěti skupin, které vzájemně srovnává:

- **První generace** je poválečná, lidé narození před 2. světovou válkou, jejichž hlavní generační aktivitou bylo budování nové sociálně spravedlivé společnosti a formování



nové kvality života. Tato generace se většinou podílela na budování socialismu, který se postupně ukázal jako deformovaný stalinizmem. Na základě toho začala generace usilovat o reformu, jejíž vyvrcholením bylo Pražské jaro. Jeho potlačení vojenskou okupací a úpadek do normalizace utlumil možnosti profesního a společenského působení neaktivnější části generace. Tato generace vstoupila do společenského zápasu v listopadu 1989 na přelomu středního věku a stáří. V období, kdy se formovala tato generace byla sociologie považována za buržoazní pavědu, a proto nebylo možné poznávat společnost prostřednictvím empirických výzkumů. Poznatky o této generaci můžeme čerpat z literatury a filmu, ale také z výpovědí jejích příslušníků.

- **Druhou generací** je generace Pražského jara, která sociálně a politicky zrála v 60. letech. Mladí lidé byli v té době ke společnosti značně kritičtí, což vycházelo především z jejich idealismu, usilovali o reformu. Nejvýraznějším reprezentantem bylo studentské hnutí. V tomto období došlo k revitalizaci sociologie, v roce 1966 vznikla Československá sociologická společnost, jejíž součástí byla sekce sociologie mládeže. Ta se postupně začínala orientovat na empirické výzkumy. Po normalizaci v roce 1968 však významná část generace emigrovala. Důvody k emigraci byly různé, byl to nejen strach z represí a potlačení svobody, ale také vstřícnost západních zemí vůči československým migrantům a tím zlepšení ekonomické stránky života. Část emigrantů se po listopadu 1989 vrátila, ale měli zcela odlišné zkušenosti ze života, což vytvořilo rozpolcenost této generace.
- **Třetí generace** je normalizační, charakterizována pragmatičností a sociální adaptabilitou. Ideje a hodnoty socialismu byly popřeny vojenským obsazením a také vlastním represivním aparátem. Situace ve společnosti vyústila v manifestaci v listopadu 1989. Generace převratu je nyní ve věku zhruba padesáti let a nastavuje klima tvrdé tržní společnosti. Kloní se k hodnotám a životnímu stylu postavenému na vlastnictví. V tomto období byly sociologické výzkumy věnované mládeži na vrcholu, česká sociologie mládeže se zapojila i do mezinárodní spolupráce.
- V devadesátých letech nastupuje **čtvrtá generace**, formovaná nejprve systémy reálného socialismu a posléze nastupujícího kapitalizmu. Další změnou je rozpad Československa a začlenění České republiky do NATO a EU. Tyto události však generace nevnímá jako významné, je více formována technologicky, díky pozvolnému

rozmachu komunikačních a informačních technologií. Devadesátá léta charakterizovala také společenská destrukce, došlo k proměnám hodnotových systémů, institucí i životního stylu. Výrazně vzrostla konzumace alkoholu a nikotinismus, ale také drog. Klesl věk zahájení sexuálního života, ale naopak se oddaluje věk nástupu do dospělosti. Novými hodnotami této generace se stává pragmatismus, konzumerismus a hédonismus. V dřívějších generacích měla pro český národ velký význam kultura, především literatura, divadlo a hudba. S přechodem ke kyberkultuře a ke globálnímu dochází k přechodu k masové kultuře, a tím dochází k oslabování hodnoty národa a vlastenectví. Která je dnes vnímána pod tlakem médií spíše jako projev extremismu.

- Kolem roku 2000 dochází plynule k nástupu další **paté generace**. V této generaci se informační technologie silně zmocňují osobnosti, života a životního stylu. Tato generace je mimořádně diferencovaná, jednak orientovaná na spotřebu, konzumerismus, ale také část tuto cestu odmítá a hledá alternativní životní styl. Dochází ke kritické reflexi společnosti mládeží, ačkoliv stále pod velkým vlivem médií, si mladá generace začíná uvědomovat budoucí rizika. Tuto generaci charakterizuje nezájem o dějiny, o život společnosti, ale naopak zájem o život v zahraničí. V této generaci dochází k zásadním změnám.

### 3.2 Mladá generace a její proměny

Sak (2004, s.7) upozorňuje na to, že právě současná generace mládeže volí mezi drogami a normálním životem, volí způsob využití informačních technologií, odchází do virtuálního kyberprostoru, rozhoduje mezi hédonismem a rodičovstvím, mezi autentickým a konzumním způsobem života masové společnosti.

Současná mládež se snaží o čím dál větší **individualizaci**, o odlišení se od ostatních a hledání identity svého já. Toto je možné pouze jako výsledek předcházejícího socializačního procesu, na základ osvojení si společenských hodnot a norem. Samotný proces individualizace podmiňuje vznik autentičnosti a neopakovatelnosti jedince a je možný vůči společnosti, jejíž představiteli jsou většinou příslušníci starší generace. Život člověka přestává být vázán na modely a vzorce chování, stává se otevřeným a závislým na rozhodování. Změny nastávají i ve strategiích k dosahování úspěchu. „Jednotlivec se stává tvůrcem vlastního života.“ Mládež se kulturně osamostatňuje, vytváří vlastní formy života, rozvíjí se subkultury, osobitý styl, móda, hodnotové orientace i nové formy práce a partnerství. Dochází k odklonu od tradičního prostředí a příklon k neformálním skupinám. Klesá čas věnovaný práci a většímu

uspokojování individuálních zájmů a potřeb, které je závislé na materiálním bohatství, jimž jedinec disponuje. Ekonomická modernizace a expanze relativního dostatku, někdy až blahobytu vede k dalekosáhlým změnám ve struktuře zaměstnanosti a růstu sektoru služeb. Vede ke změnám ve struktuře sociálních a prostorových poměrů a k rostoucí participaci žen na trhu práce. Zvyšuje se mobilita obyvatelstva a růst měst. (Ondrejko, 2013, s. 50)

Dochází také ke změně rolí v rodině. Do procesu primární socializace častěji vstupují také další formy, např. předškolní zařízení, komunity na sídlištích či neúplné rodiny. K procesu individualizace přispívá také masový přístup k vyššímu vzdělání, spojený s delším časovým obdobím v systému vzdělávání a odkladu ekonomické aktivity. To vytváří příznivé podmínky pro procesy sebepoznání a sebereflexe, které téměř vždy vyústí do úsilí vymanit se z původního prostředí a stát se jedinečným a neopakovatelným individuem. Dochází k volbě vlastní životní dráhy, která už není výrazem příslušnosti k rodinnému nebo sociálnímu prostředí. Čím víc je oslabována síla hodnotové orientace vázané na původní prostředí, výchova rodiny a školy, tím víc závisí budoucnost mladého člověka na jeho kompetencích a rozhodnutích, sám si nese riziko za neúspěch vlastního života. (Ondrejko, 2013, s. 51)

S narůstající individualizací životního způsobu roste také různost jeho forem a sociálních situací, ve kterých se mladí lidé ocitají. Dochází k překonávání společenských tlaků a k odporu vůči zásahům do života ze strany společnosti. Jedinec se dostává do konfrontace se společenskými institucemi, jako je trh práce, ale i systém výchovy a vzdělání, z toho důvodu se usiluje o zachování vazeb s rodinou. S procesem individualizace souvisí také nechuť vstupovat do trvalejších a organizovaných sdružení, což může souviset s obavami z masovosti, uniformity a manipulovatelnosti. Mladý člověk je nucen se rozhodovat a vybírat způsob života. „Stává se producentem vlastní identity“, což vyvolává protesty, hledání ztracené lidské blízkosti, ale i jistot a bezpečí. Speciální problematiku představují mladé ženy, které hledají způsob, jak skloubit touhu po rodině s kariérou v zaměstnání. Dochází k změnám v postavení v rodině i práci, ženy touží vést vlastní život, nechtějí se obětovat pro rodinu. Manželství představuje spíše dočasný než celoživotní partnerský svazek. Zaniká také víra v technický, vědecký i společenský pokrok, v důsledku negativních událostí zprostředkovaných masově komunikačními prostředky (např. ekologické katastrofy, škodliviny v potravinách aj.), to vše přispívá ke ztrátě víry v pokrok. Objevují se nové hodnoty, jako narcizmus, hédonismus a orientace na úspěch, zaměřené na vlastní osobu a individuální štěstí. Při ztrátě tradičních jistot a hledání vlastní identity existuje nebezpečí, že mladí lidé orientaci nezvlád-

nou a jako jednoduché řešení se nabízí různé formy násilí, konzumace drog aj. Tato perspektiva se týká především role mladých mužů, kteří mohou znejistit v důsledku emancipace žen a změnám jejich postavení v rodině. Vlastní identitu mladého člověka chápeme jako ustavičný, nepřetržitý aktivní pokus o vytvoření sebevědomí a jistoty v sociálním jednání a samostatnost ve společnosti. Součástí toho je však také společenské uznání (či neuznání). Z toho vyplývá neustále napětí a nejistota, strach a stavy úzkosti, spojené s hledáním nových jistot, ale často i s únikem z reality. Je nutné zmínit také sociální dimenzi **globalizace**, zejména její negativní důsledky, jakými jsou mezinárodní kriminalita, uniformita výrobků a spotřeby, civilizační choroby apod.. Neobyčejně silný socializační potenciál v šířících se subkulturách vzniklých v USA a v Anglii nekompromisně proniká i na naše území. Mládež se stává nositelem myšlenek globalizace. (Ondrejko, 2013, s. 56-57)

Sak a Saková (2004, s. 210) upozorňují v souvislosti s mladou generací na nové fenomény:

- Generační inverze – mladá generace prostřednictvím nových technologií předstihuje ve schopnostech a dovednostech dospělou generaci. Mezi generacemi vznikají rozdíly, které mohou způsobit komunikační problémy.
- Proměna životního pole – digitalizace a medializace, která probíhá předně u mladé generace se postupně rozšiřuje do celé společnosti.
- Kyberprostor – virtuální realita a kyberkultura – produkt interakce člověka s moderními technologiemi.
- Digitalizace lidské osobnosti – u člověka se interakcí v kyberprostoru rozvíjejí ty složky osobnosti, které jsou zde funkční, aktivní a potřebné a ostatní naopak zaostávají.
- Posuny v potřebách a způsobech jejich uspokojování – digitalizace potřeb a jejich digitální uspokojování.
- Nová strukturace společnosti na základě počítačové gramotnosti.

Mezi mladou generací jsou rozdíly ve vyrovnávání se s digitalizací, může dojít až k extrémní reakci vedoucí k závislosti či jiným extrémním jevům. Spitzer (2014, s.35) hovoří o „**digitální demenci**“. Jedinci tímto fenoménem zasaženi (např. v Japonsku až 20% mužské populace ve věku 15-34 let) většinou nadprůměrně inteligentní, žijí u rodičů v jednom pokoji, z něhož příliš nevycházejí. Nejsou schopni společenské interakce, ze společnosti je vyhnala psychická neschopnost vyrovnat se s nároky konkurenční společnosti a přitáhla je přívětivější virtuální realita v kyberprostoru, ve kterém se pak odehrává jejich život.

### 3.3 Střední a starší generace

K utlumení společenské aktivity mládeže dochází po nástupu absolventů školy do praxe a zakládání rodiny a vytváření materiálního zázemí a kariéry. Zdánlivě odstupují od své původní ideové orientace, posléze se však objevují v alternativních společenských programech, reagující na stávající rozpory společenského vývoje. Střední generace proniká do řídicích struktur, kde naráží na bariéry starší generace v nejvyšších funkcích a přenáší své myšlenky na mladou generaci. (Sak a Kolesárová, 2012, s.43)

„Zástupci starší generace zaujímají ve společnosti řídicí a reprezentativní posty“ starší generace přestává být tolik kritická ke společenské realitě a ztotožňuje se s ní, ale je méně adaptována, protože má kořeny v jiné realitě, která ji sociálně zformovala. Navzdory identifikaci se společností se této generaci odcizují některé prvky společenské reality. Působí konzervativně na společenské procesy a více reflektuje rizika společenského vývoje, má významnou korigující funkci. Zároveň se jedná o nejvíce diferenciovanou generaci, odlišující se zdravotním stavem, vzděláním, kvalitou svého materiálního zázemí, ekonomickým zabezpečením, životním stylem atd. I přes tuto diferenciaci ji spojují stejné zkušenosti z odlišných etap vývoje společnosti. (Sak a Kolesárová, 2012, s. 44)

Petrová Kafková (2010, s. 64) upozorňuje také na to, že stárnutí populace přináší mimo jiné také proměny vztahů v rodině. Střední délka života se prodlužuje a dvě dospělé generace tak vedle sebe žijí mnohem déle. Poprvé v historii tak pravděpodobně prožijeme více let jako dospělí jedinci s žijícími rodiči než jako na nich závislé děti. S mezigenerační podporou počítá i klíčový vládní dokument Kvalita života ve stáří Národní program přípravy na stárnutí na období 2008–2012 (2008) věnující se stárnutí české populace, který říká, že jednotlivé generace jsou na sobě vzájemně závislé. Předávají si mezi sebou hodnoty, zkušenosti a kulturu v rámci mezigeneračních vztahů. „Mezigenerační solidarita a věková různost na pracovišti, v komunitě a rodině je faktorem sociální soudržnosti a ekonomického rozvoje.“ Mezigenerační vztahy mají zásadní význam pro rozvoj jedince i společnosti a pro kvalitu života v každém věku. Generace seniorů hraje významnou roli v rodinách, komunitách a celé společnosti, přináší řadu pozitivních hodnot. Podpora mezigeneračních vztahů a spolupráce by proto měla být součástí všech aktivit realizovaných v reakci na stárnutí populace s cílem přispět k rozvoji společnosti. Z větší mezigenerační soudržnosti a odstranění věkových bariér může mít prospěch celá společnost.

## **I. PRAKTICKÁ ČÁST**

## 4 DESIGN VÝZKUMU

Praktická část diplomové práce je zaměřena na zkoumání životního stylu pomocí tří kategorií: volnočasových aktivit, hodnotové orientace a životní úrovně. Tím je sice natolik rozsáhlá oblast, jako je životní styl značně zúžena, tato redukce je však nevyhnutelná nejen kvůli rozsahu diplomové práce, ale také z hlediska snadnější interpretace a přehlednosti. Dochází k redukci pozorovaných proměnných, počtu analyzovaných vztahů, populace na vzorek a časového kontinua (Kubátová, 2006, s. 108).

Životní styl jako sociální jev je velmi složitě strukturován. Prvky, které ho tvoří nemají stejnou váhu pro celek a mají odlišnou stabilitu. Struktura životního stylu je dána také jinou kvalitou prvků a formou, kterou jsou realizovány. Prvkem životního stylu může být například sportovní aktivita. Ta může probíhat u každého jedince zcela odlišně. Někdo sportuje na vrcholové úrovni, jiný si jde třeba jen večer zaběhat. V obou případech se jedná o sportování, ale zcela jiný životní styl. (Kolesárová, 2016, s. 79)

Do oblasti zkoumání životního stylu vstupuje celá řada faktorů. Nejčastěji sledujeme životní hodnoty, volnočasové aktivity, občanské a společenské postoje, spotřební a nákupní chování, mediální chování a postoje, život domácnosti, zaměstnání, ideální způsob života a další. (Duffková, Urban a Dubský, 2008, s. 207)

Setkáváme se s výzkumy životního stylu zaměřené na spotřební chování a preference nebo preference hudebního vkusu (Bourdieu, 1979) i ostatních sfér kulturní spotřeby. Laumann a Hause (1970) sledovali souvislost statusového postavení a vybavení obývacího pokoje jako vyjádření diferencí v osobních hodnotových orientacích. Britská sociologie používá k posouzení životního stylu stravovací zvyklosti ve veřejných zařízeních. Životní styl je také často součástí výzkumů sociální stratifikace. Příkladem může být výzkum československé společnosti „Sociologická analýza sociální stratifikace“ (Machonin, 1969), který sledoval úroveň spotřeby, vybavení domácnosti a trávení volného času. Šafr (2008, s. 46) ve svém výzkumu životního stylu a sociálních tříd sleduje tyto konkrétní oblasti: volnočasové aktivity (aktivní/pasivní), stravovací zvyky a jídlo, návštěvy kulturních akcí a kulturní vkus spojený s vysokou a masovou kulturou, elegance v oblékání, zájem o témata v médiích, okázalá spotřeba a aktivity zdravého způsobu života. (Šafr, 2008, s. 44-48)

## 4.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Tématem výzkumu je životní styl charakterizovaný hodnotami, volným časem a životní úrovní. Hlavním cílem je charakterizovat životní styl mladé generace pomocí hodnotové orientace, volnočasových aktivit, životní úrovně a spokojenosti s životním stylem a zjistit, zda existují změny mezi životním stylem mladé a starší generace.

Dílčí výzkumné cíle:

1. Zjistit, jaká je hodnotová orientace a zda se liší podle věku, pohlaví či vzdělání.
2. Zjistit, zda se objem volného času liší podle věku, pohlaví a vzdělání.
3. Zjistit, jak respondenti tráví volný čas a zda se trávení volného času liší podle věku, pohlaví a vzdělání.
4. Zjistit, jak respondenti hodnotí vlastní životní úroveň a zda se hodnocení životní úrovně liší podle věku, pohlaví a vzdělání.
5. Zjistit, jaké jsou měsíční příjmy respondentů a jak s nimi vycházejí a zda existují rozdíly mezi měsíčními příjmy podle věku, pohlaví a vzdělání.
6. Zjistit, jak jsou respondenti spokojeni s životním stylem a zda spokojenost s životním stylem souvisí s věkem, pohlavím a vzděláním.

**HVO: Jak se projevuje životní styl mladé a starší generace z hlediska hodnotové orientace, množství a trávení volného času, životní úrovně a spokojenosti s životním stylem?**

### 1. VO: Jaká je hodnotová orientace respondentů?

#### 1.1 Existují rozdíly v hodnotové orientaci mladší a starší generace?

H1: Mezi hodnotovou orientací mladší a starší generace existují rozdíly.

#### 1.2 Existují rozdíly v hodnotové orientaci mužů a žen?

H2: Mezi hodnotovou orientací mužů a žen existují rozdíly.

#### 1.3. Existují rozdíly v hodnotové orientaci podle vzdělání respondentů?

H3: Hodnotová orientace se liší podle vzdělání respondentů.

### 2. VO: Jak tráví respondenti volný čas?

#### 2.1 Existují rozdíly v trávení volného času mladší a starší generace?

H7: Mezi trávením volného času mladší a starší generace existují rozdíly.



**2.2 Existují rozdíly v trávení volného času mužů a žen?**

H8: Mezi trávením volného času mužů a žen existují rozdíly.

**2.3 Existují rozdíly v trávení volného času podle vzdělání?**

H9: Mezi trávením volného podle vzdělání existují rozdíly.

**3. VO: Jaké množství volného času mají respondenti k dispozici (v průměru denně)?****3.1. Existují rozdíly v množství volného času podle věku?**

H4: Mezi množstvím volného času mladší a starší generace existují rozdíly.

**3.2. Existují rozdíly v množství volného času podle pohlaví?**

H5: Mezi množstvím volného času žen a mužů existují rozdíly.

**3.3. Existují rozdíly v množství volného času podle vzdělání?**

H6: Mezi množstvím volného času podle vzdělání existují rozdíly.

**4. VO: Jaká je životní úroveň respondentů?****4.1. Existují rozdíly v hodnocení životní úrovně domácnosti podle věku?**

H10: Mezi hodnocením životní úrovně mladší a starší generace existují rozdíly.

**4.2. Existují rozdíly v hodnocení životní úrovně domácnosti podle pohlaví?**

H11: Mezi hodnocením životní úrovně mužů a žen existují rozdíly.

**4.3. Existují rozdíly v hodnocení životní úrovně podle vzdělání?**

H12: V hodnocení životní úrovně podle vzdělání existují rozdíly.

**5. VO: Jaká je průměrný měsíční příjem respondentů?****5.1. Existují rozdíly mezi výší příjmu podle věku?**

H13: Mezi příjmy mladší a starší generace existují rozdíly.

**5.2. Existují rozdíly mezi výší příjmu podle pohlaví?**

H14: Mezi výší příjmu u mužů a žen existují rozdíly.

**5.3. Existují rozdíly mezi výší příjmu podle vzdělání?**

H15: Mezi výší příjmu podle vzdělání existují rozdíly.

## **6. VO: Jak respondenti vycházejí se svými příjmy?**

### **6.1.Existuje rozdíl mezi vycházením s příjmy podle věku?**

H16: Mezi vycházením s příjmy mladší a starší generace existují rozdíly.

### **6.2.Existuje rozdíl mezi vycházením s příjmy podle pohlaví?**

H17: Mezi vycházením s příjmy u mužů a žen existují rozdíly.

### **6.3.Existuje rozdíl mezi vycházením s příjmy podle vzdělání?**

H18: Mezi vycházením s příjmy podle vzdělání existují rozdíly.

## **7. VO: Jaká je spokojenost respondentů s životním stylem?**

### **7.1.Existují rozdíly ve spokojenosti s životním stylem u mladší a starší generace?**

H19: Mezi spokojeností se životním stylem mladší a starší generace existují rozdíly.

### **7.2. Existují rozdíly ve spokojenosti se životním stylem u mužů a žen?**

H20: Mezi spokojeností se životním stylem u mužů a žen existují rozdíly.

### **7.3.Existují rozdíly ve spokojenosti s životním stylem podle vzdělání?**

H21: Mezi spokojeností se životním stylem podle vzdělání existují rozdíly.

## **4.2 Výzkumný soubor**

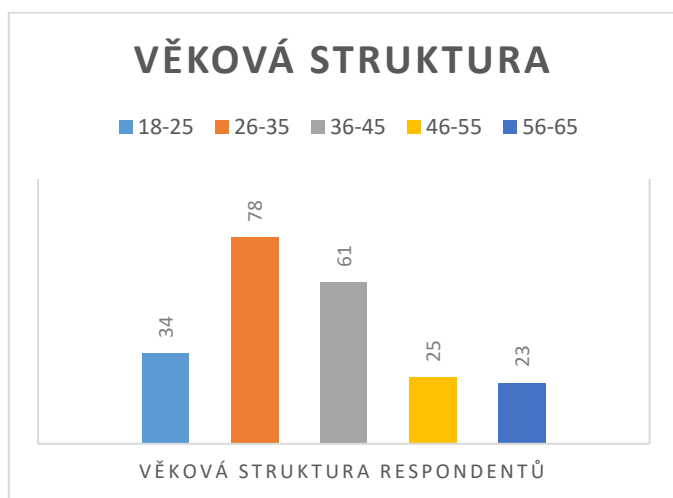
Základním souborem v případě našeho šetření je populace dospělých ve věku 18-65 let. Výběr byl uskutečněn na základě dobrovolnosti a dostupnosti respondentů, ale zároveň byla snaha provést kvótní výběr, získat podobně velký vzorek v obou posuzovaných věkových skupinách. Zaměřili jsme se na populaci již a dosud pracujících jedinců, neboť životní styl seniorů a studentů má svá určitá specifika, které nejsou předmětem našeho zkoumání. Rozdáno bylo celkem 300 dotazníků, z nichž 150 bylo distribuováno klasicky v papírové formě a zbylých 150 elektronicky. Návratnost „papírových“ dotazníků byla prokazatelně vyšší, necelých 90 %. Z elektronicky distribuovaných byla návratnost pouze 60 % což lze přisuzovat délce dotazníku a jeho zdánlivé náročnosti. Podařilo se tedy vybrat celkem 223 dotazníků. 2 z nich byly z výzkumu vynechány z důvodu neúplnosti údajů. Celkový počet respondentů je 221.

Záměrem bylo zajistit rovnoměrné věkové rozdělení, tzn. aby výběrový soubor obsahoval dostatečný počet respondentů z různých věkových kategorií. Podle věku jsme si respondenty

rozdělili do dvou skupin, od 18 do 35 let a od 36 do 65 let. Tím jsme získali dvě zhruba stejně velké skupiny respondentů, které budeme vzájemně porovnávat.

věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
Mladší (věk 18–35)	112	51 %
Starší (věk 35-65)	109	49 %
<b>Celkem</b>	<b>221</b>	<b>100 %</b>

Tabulka č. 1: Struktura respondentů podle věku



Graf č. 1: Věková struktura respondentů

Z grafu vyplývá, že největší vzorek respondentů máme ve věku 26-35 let a také 36-45 let, tzn. období mladší a střední dospělosti. Ve skupině mladší je průměrný věk 28 let a ve skupině starší je to 47 let.

Další nezávisle proměnou, která hrála roli ve výzkumu, bylo pohlaví respondentů. I přes snahu získat do výzkumu co nejvíce mužů, nakonec ve vzorku značně převažují ženy.

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ženy	147	66,5 %
Muži	74	33,5 %
<b>Celkem</b>	<b>221</b>	<b>100 %</b>

Tabulka č. 2: Struktura respondentů podle pohlaví

Důležité u výzkumného vzorku bylo také zachování různorodosti v oblasti vzdělání, která bude jednou z našich nezávisle proměnných, tzn. dostatečný vzorek populace, která je vyučena, stejně jako část se středoškolským a vysokoškolským vzděláním. Dosažené základní

vzdělání je dnes u dospělých jedinců spíše výjimkou (pouze 2 respondenti, kteří již nestudují a mají dokončeno pouze základní vzdělání).

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Základní	17	7,7 %
Vyučen	54	24,4 %
Středoškolské	72	32,6 %
Vyšší odborné	7	3,2 %
Vysokoškolské	71	32,1 %
<b>Celkem</b>	<b>221</b>	<b>100 %</b>

Tabulka č.3: Struktura respondentů podle vzdělání

Výsledky poukazují na vzrůstající úroveň vzdělanosti v ČR, především zvyšující se počet vysokoškolsky vzdělaných lidí. Výsledek může být také zkreslen větší ochotou vysokoškoláků zapojit se do výzkumu, neboť existuje reálný předpoklad, že už si sami prošli situací, kdy potřebovali získat respondenty ve výzkumu a mají proto větší motivaci k pomoci.

Kromě dosaženého vzdělání jsme u respondentů zjišťovali také jejich rodinný stav.

Rodinný stav	Absolutní četnost	Relativní četnost	mladí	starší
Svobodná/ý	94	42,5 %	76	18
Vdaná/ženatý	93	42,1 %	29	64
Rozvedená/ý	29	13,1 %	7	22
Vdova/vdovec	5	2,3 %	0	5
<b>Celkem</b>	<b>221</b>	<b>100 %</b>	<b>112</b>	<b>109</b>

Tabulka č. 4: Struktura respondentů podle rodinného stavu

Byla zjišťována momentální ekonomická aktivita respondentů. To, zda pracují, studují, jsou na MD (nebo RD) nebo momentálně bez zaměstnání. Cílem bylo získat k výzkumu především pracující respondenty.

	Absolutní četnost	Relativní četnost
Studující	24	10,9 %
Pracující	166	75,1 %
Na MD/RD	21	9,5 %
Nezaměstnaný	3	1,4 %
V důchodu	7	3,2 %
<b>Celkem</b>	<b>221</b>	<b>100 %</b>

Tabulka č. 5: Struktura respondentů podle momentální ekonomické aktivity

Součástí úvodní části je také otázka, v jaké domácnosti respondenti bydlí, která částečně zjišťuje životní úroveň respondentů a uzavírá informace o výzkumném vzorku.

<b>Bydlení</b>	Absolutní četnost	Relativní četnost
V podnájmu	34	15,4 %
Ve vlastním domě/bytě	156	70,6 %
Ve společné domácnosti s rodiči	31	14 %
<b>Celkem</b>	<b>221</b>	<b>100 %</b>

Tabulka č. 6: Bydlení respondentů

### 4.3 Metody sběru dat

V našem výzkumu bylo použito kvantitativní šetření pomocí dotazníků vyplňovaných samostatně respondenty. Kvantitativní výzkum pracuje s číselnými údaji. Zjišťuje množství, rozsah nebo frekvenci výskytu jevů, respektive jejich míru. Používá uzavřené otázky a hypotézy. Číselné údaje se dají matematicky zpracovat, tzn. sčítat, vypočítat průměr, vyjádřit v procentech. (Eger, Egerová, 2017, s. 15)

V našem výzkumu jsme použili strukturovaný dotazník. Na počátku dotazníku byly respondenti obeznámeni s tím, čeho se dotazník týká a také s jeho anonymitou a přibližným časem potřebným k vyplnění. Všechny otázky v dotazníku jsou uzavřené, tzn. nenabízejí respondentům možnost vlastní odpovědi. V každé otázce dotazníku respondenti vybírali jednu z nabízených možností. Dotazník je strukturován celkem do čtyř částí. V úvodu zjišťujeme

demografické údaje a fakta, tedy věk respondentů, který zároveň slouží jako naše nejpodstatnější nezávisle proměnná. Dále se ptáme na pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, rodinný stav, současnou ekonomickou aktivitu respondenta a bydlení.

V další části dotazníku byla respondentům nabídnuta baterie 23 hodnot. Hodnoty byly převzaty z výzkumu „Média a informace“ (Sak a Saková, 2004, s. 11). Respondenti měli na škále od 4 do 1 určit, jak jsou pro ně uvedené hodnoty důležité (4-velmi důležité, 3-spíše důležité, 2-spíše nedůležité, 1-zcela nedůležité).

Třetí část dotazníku se věnuje volnému času a aktivitám v něm vykonávaným. Respondenti mají uvést, jakým aktivitám se věnují ve volném čase a jaká je jejich četnost na škále od 5 do 1 (5-denně, 4-několikrát týdně, 3-měsíčně, 2-vyjimečně, 1-vůbec). Tabulka obsahuje celkem 40 volnočasových aktivit, při jejichž tvorbě jsme se inspirovali výzkumy vytvořenými Sakem (2004) a jeho spolupracovníky. Výzkumy věnované především mládeži provedl autor opakovaně od roku 1982. Použity jsou například ve výzkumech „Komputerizace společnosti, vzdělání a životní styl“ (2005) a „Senioři v stárnoucí české společnosti. Postavení seniora ve společnosti“ (2011). Na základě výsledků z předvýzkumu pak byl seznam hodnot modifikován, byly vyloučeny aktivity zjišťující četnost mileneckých a sexuálních aktivit, neboť často zůstávali bez odpovědi. Jednalo se, především o to, zjistit četnost vykonávaných volnočasových aktivit, dále se nedotazujeme na konkrétnější údaje, tzn. nesledujeme kvalitu či konkrétní způsob vykonávané činnosti. Zjišťujeme také objem volného času, který mají respondenti k dispozici v průměru denně.

Další oblastí, kterou dotazník zjišťoval je životní úroveň. V dřívějších výzkumech se při dotazování na životní úroveň používalo vybavení domácnosti a majetek rodiny (Machonin, 1996, s. 112). V našem výzkumu jsme přistoupili na subjektivní hodnocení životní úrovně respondentů, jak sami vnímají úroveň své domácnosti a také zjišťování jaké jsou jejich průměrné příjmy, kdy měli respondenti vybrat z pěti číselných rozsahů jednu z možností. Ty byly zvoleny tak, aby se pohybovali zhruba okolo oblasti současné průměrné mzdy. Doplňující otázkou z této kategorie bylo, jak respondent vychází se svým příjmem, tedy jestli jsou vydělané prostředky dostačující.

Závěr dotazníku byl věnován otázce subjektivní spokojenosti respondenta s jeho životním stylem, na škále od 5 do 1 (5- velmi spokojen, 4 -spíše spokojen, 3- ani spokojen ani nespokojen, 2- spíše nespokojen, 1- velmi nespokojen). Kategorii životní styl a co vše si pod ním

lze představit jsme nechali čistě na fantazii respondentů, nechtěli jsme zkreslovat jejich odpověď vymezením pojmu.

#### 4.4 Metody analýzy dat

Hlavní nezávisle proměnnou v našem výzkumu byl věk respondentů, neboť hlavním cílem práce je porovnání mladé a starší generace. Zjistit, zda se životní styl mladé generace opravdu změnil. Data zjištěná dotazníkem byla skórována a k testování byly použity střední hodnoty – aritmetický průměr a směrodatná odchylka, jako míra rozptylu. Testování závislosti věku jsme použili dvouvýběrový t-test s nerovností rozptylů.

Pro doplnění výzkumu i pro větší využití získaných dat jsme jako další nezávisle proměnnou zvolili také pohlaví a vzdělání respondentů. Rozdíly mezi muži a ženami byly stejně jako u věku posuzovány pomocí dvouvýběrového t-testu s nerovností rozptylů. K posouzení závislosti na vzdělání byla použita analýza rozptylu (ANOVA).

## 5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Úvodní část dotazníku zjišťuje demografické údaje respondentů. První oblastí, která se z velké části podílí na formování životního stylu jedince je hodnotová orientace, kterou si jedinec vytváří v průběhu života a která z velké části zůstává po celý život pevně zakotvena.

### 1. VO: Jaká je hodnotová orientace respondentů?

Vyplňte v tabulce, jak důležité jsou pro vás tyto hodnoty?

4-velmi důležité, 3-spíše důležité, 2-spíše nedůležité, 1-zcela nedůležité

Hodnoty	průměr	sd
Zdraví	3,87	0,34
Rodina a děti	3,85	0,47
Přátelství	3,79	0,46
Svoboda	3,77	0,47
Láska	3,74	0,48
Životní partner	3,70	0,68
Mír, život bez válek	3,65	0,56
Zdravé životní prostředí	3,59	0,55
Pravda, poznání	3,52	0,64
Rozvoj vlastní osobnosti	3,42	0,63
Demokracie	3,37	0,71
Plat, další příjmy	3,37	0,66
Zajímavá práce	3,27	0,68
Být užitečný druhým lidem	3,25	0,68
Úspěšnost v zaměstnání	3,18	0,62
Uspokojování svých zájmů a koníčků	3,16	0,67
Vzdělání	3,1	0,73



<b>Majetek</b>	2,66	0,78
<b>Veřejně prospěšná činnost</b>	2,3	0,80
<b>Soukromé podnikání</b>	2,13	0,95
<b>Společenská prestiž</b>	2,11	0,88
<b>Bůh</b>	2,07	1,11
<b>Politická angažovanost</b>	1,5	0,67

Tabulka č. 7: Hodnoty – průměrné hodnoty

Z výsledků vyplývá, že nejvíce si respondenti cení hodnotu zdraví, rodinu a děti a přátelství, naopak nejmenších hodnot dosahovala hodnota společenská prestiž, Bůh a politická angažovanost.

Pro snadnější orientaci ve zkoumání hodnot jsme přistoupili k jejich rozčlenění do sedmi skupin na: **reprodukční, sociální, materiální, společensko-politické, globálně-liberální, profesně rozvojové** a poslední samostatnou skupinou je **Bůh**. U každé skupiny hodnot jsme zkoumali jejich závislost na věku, pohlaví a vzdělání.

#### Existují rozdíly v hodnotové orientaci mladší a starší generace?

H1: Mezi hodnotovou orientací mladší a starší generace existují rozdíly.

H0: Mezi hodnotovou orientací mladší a starší generace neexistují rozdíly.

<b>Reprodukční hodnoty</b>	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Zdraví</b>	mladší	112	3,87	0,34	0,605
	starší	109	3,89	0,34	
<b>Rodina a děti</b>	mladší	112	3,79	0,58	0,035
	starší	106	3,92	0,31	
<b>Životní partner</b>	mladší	112	3,81	0,48	0,010
	starší	109	3,58	0,82	
<b>Láska</b>	mladší	112	3,83	0,40	0,181
	starší	109	3,74	0,55	

Tabulka č. 8: Hodnoty reprodukční – věk

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly v hodnotě zdraví ( $p=0,605$ ) a láska ( $p=0,181$ ) mezi mladší a starší generací tzn. nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly mezi mladší a starší generací v hodnotě rodiny a děti ( $p=0,035$ ) a v hodnotě životního partnera ( $p=0,010$ ). V tomto případě zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že starší generace považuje rodinu a děti za důležitější než mladší generace a mladší generace považuje za důležitější životního partnera než starší generace.

<b>Materiální hodnoty</b>	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Majetek</b>	mladší	112	2,62	0,76	0,343
	starší	109	2,72	0,79	
<b>Plat a další příjmy</b>	mladší	112	3,29	0,68	0,051
	starší	106	3,46	0,63	

Tabulka č. 9: Hodnoty materiální – věk

Z uvedené tabulky vyplývá, že v uvedených materiálních hodnotách ( $p=0,343$ ;  $p=0,051$ ), neexistují rozdíly u mladší a starší generace, tzn. nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Sociální hodnoty</b>	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Přátelství</b>	mladší	112	3,79	0,41	0,958
	starší	109	3,79	0,51	
<b>Být užitečný druhým</b>	mladší	112	3,21	0,67	0,246
	starší	106	3,31	0,69	
<b>Uspokojování zájmů</b>	mladší	112	3,21	0,62	0,248
	starší	109	3,11	0,71	

Tabulka č. 10: Hodnoty sociální – věk

Z dat uvedených v tabulce vyplývá, že mezi sociálními hodnotami mladší a starší generace neexistují rozdíly ( $p=0,958$ ;  $p=0,246$ ;  $p=0,248$ ), tzn. nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Společensko-politické hodnoty</b>	<b>věk</b>	<b>počet</b>	<b>průměr</b>	<b>sd</b>	<b>p-hodnota</b>
<b>Politická angažovanost</b>	mladší	112	1,62	0,74	<b>0,010</b>
	starší	109	1,39	0,58	
<b>Veřejně prospěšná činnost</b>	mladší	112	2,36	0,80	0,310
	starší	106	2,25	0,80	
<b>Společenská prestiž</b>	mladší	112	2,15	0,83	0,452
	starší	109	2,06	0,90	
<b>Soukromé podnikání</b>	mladší	112	2,29	0,94	<b>0,014</b>
	starší	109	1,97	0,94	

Tabulka č. 11: Hodnoty společensko-politické – věk

Z analýzy vyplývá, že v případě společensko – politických hodnot neexistují rozdíly v hodnotě veřejně prospěšná činnost ( $p=0,310$ ) a společenská prestiž mezi mladší a starší generací tzn. nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly mezi mladší a starší generací v hodnotě politická angažovanost ( $p=0,010$ ) a v hodnotě soukromého podnikání ( $p=0,014$ ). V tomto případě odmítáme nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že mladší generace považuje soukromé podnikání i politickou angažovanost za důležitější než starší generace.

<b>Profesně – rozvojové hodnoty</b>	<b>věk</b>	<b>počet</b>	<b>průměr</b>	<b>sd</b>	<b>p-hodnota</b>
<b>Úspěšnost v zaměstnání</b>	mladší	112	3,15	0,63	0,553
	starší	109	3,20	0,62	
<b>Zajímavá práce</b>	mladší	112	3,22	0,65	0,286
	starší	106	3,32	0,71	
<b>Vzdělání</b>	mladší	112	3,08	0,70	0,628
	starší	109	3,13	0,77	
<b>Rozvoj osobnosti</b>	mladší	112	3,46	0,57	0,410
	starší	109	3,39	0,68	

Tabulka č. 12: Hodnoty profesně-rozvojové – věk

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly v profesně rozvojových hodnotách u mladší a starší generace ( $p=0,553$ ;  $p=0,286$ ;  $p=0,628$ ;  $p=0,410$ ), na základě toho nemůže zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Globálně-liberální hodnoty</b>	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Svoboda</b>	mladší	112	3,78	0,42	0,923
	starší	109	3,77	0,52	
<b>Demokracie</b>	mladší	112	3,31	0,67	0,254
	starší	106	3,42	0,75	
<b>Zdravé prostředí</b>	mladší	112	3,52	0,54	0,041
	starší	109	3,67	0,56	
<b>Pravda a poznání</b>	mladší	112	3,52	0,54	0,870
	starší	109	3,53	0,74	
<b>Mír</b>	mladší	112	3,53	0,57	0,001
	starší	109	3,78	0,53	

Tabulka č. 13: Hodnoty globálně-liberální – věk

Z analýzy globálně-liberálních hodnot vyplývá, že neexistují rozdíly v hodnotách v hodnotách svoboda ( $p=0,923$ ), demokracie ( $p=0,254$ ) a pravda a poznání ( $p=0,870$ ) u mladší a starší generace, tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly mezi hodnotami zdravé prostředí ( $p=0,041$ ) a mír ( $p=0,001$ ), tzn. v tomto případě zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků lze vyčíst, že starší generace považuje zdravé prostředí a mír za důležitější než mladší generace.

<b>Hodnota – Bůh</b>	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Bůh</b>	mladší	112	2,04	1,13	0,708
	starší	109	2,10	1,11	

Tabulka č. 14: Hodnota Bůh – věk

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly v hodnotě Bůh ( $p=0,708$ ) mezi mladší a starší generací, v tomto případě nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

**Existují rozdíly v hodnotové orientaci mužů a žen?**

H2: Mezi hodnotovou orientací mužů a žen existují rozdíly.

H0: Mezi hodnotovou orientací mužů a žen neexistují rozdíly.

<b>Reprodukční hodnoty</b>	pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Zdraví</b>	muži	74	3,84	0,41	0,263
	ženy	147	3,90	0,30	
<b>Rodina a děti</b>	muži	74	3,81	0,51	0,394
	ženy	147	3,87	0,44	
<b>Životní partner</b>	muži	74	3,76	0,59	0,322
	ženy	147	3,67	0,72	
<b>Láska</b>	muži	74	3,68	0,60	0,032
	ženy	147	3,84	0,40	

Tabulka č. 15: Hodnoty reprodukční – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly v hodnotě zdraví ( $p=0,263$ ), rodina ( $p=0,394$ ) a životní partner ( $p=0,322$ ) mezi muži a ženami tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly mezi muži a ženami v hodnotě láska ( $p=0,035$ ). V tomto případě odmítáme nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že ženy považují lásku za důležitější než muži.

<b>Sociální hodnoty</b>	pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Přátelství</b>	muži	74	3,73	0,53	0,224
	ženy	147	3,82	0,42	
<b>Být užitečný druhým</b>	muži	74	3,14	0,73	0,068
	ženy	147	3,32	0,65	
<b>Uspokojování zájmů</b>	muži	74	3,31	0,72	0,026
	ženy	147	3,09	0,63	

Tabulka č. 16: Hodnoty sociální – pohlaví

Z dat uvedených v tabulce vyplývá, že mezi sociálními hodnotami přátelství ( $p=0,224$ ) a být užitečný druhým ( $p=0,068$ ) mezi muži a ženami neexistují rozdíly

( $p=0,958$ ;  $p=0,246$ ;  $p=0,248$ ), tzn. nemůže zamítnout nulovou hypotézu. Z analýzy dále vyplývá, že v případě hodnoty uspokojování zájmů existují rozdíly ( $p=0,026$ ), tzn. že zamítáme nulovou hypotézu. Oblast uspokojování zájmů hodnotí významněji muži.

<b>Společensko-politické hodnoty</b>	pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Politická angažovanost</b>	muži	74	1,59	0,74	0,170
	ženy	147	1,46	0,63	
<b>Veřejně prospěšná činnost</b>	muži	74	2,16	0,78	0,060
	ženy	147	2,37	0,80	
<b>Společenská prestiž</b>	muži	74	2,31	0,87	0,015
	ženy	147	2,01	0,84	
<b>Soukromé podnikání</b>	muži	74	2,35	1,04	0,021
	ženy	147	2,02	0,89	

Tabulka č. 17: Hodnoty společensko-politické – věk

Z analýzy vyplývá že mezi hodnotami politická angažovanost ( $p=0,170$ ) a veřejně prospěšná činnost ( $p=0,060$ ) u mužů a žen neexistují rozdíly, tzn. nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. V případě společenské prestiže ( $p=0,015$ ) a soukromého podnikání ( $p=0,021$ ) existují rozdíly mezi muži a ženami, v tomto případě zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že muži hodnotí společenskou prestiž a soukromé podnikání jako důležitější.

<b>Profesně – rozvojové hodnoty</b>	pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Úspěšnost v zaměstnání</b>	muži	74	3,27	0,65	0,122
	ženy	147	3,13	0,61	
<b>Zajímavá práce</b>	muži	74	3,23	0,71	0,528
	ženy	147	3,29	0,66	
<b>Vzdělání</b>	muži	74	3,05	0,77	0,486
	ženy	147	3,13	0,71	
<b>Rozvoj osobnosti</b>	muži	74	3,28	0,67	0,019
	ženy	147	3,50	0,59	

Tabulka č. 18: Hodnoty profesně-rozvojové – pohlaví

Z analýzy profesně-rozvojových hodnot vyplývá, že neexistují rozdíly v hodnotách úspěšnost v zaměstnání ( $p=0,122$ ), zajímavá práce ( $p=0,528$ ) a vzdělání ( $p=0,486$ ) u mužů a žen,

tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly mezi hodnotami rozvoj osobnosti ( $p=0,019$ ), tzn. v tomto případě zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků lze vyčíst, že ženy považují rozvoj osobnosti za důležitější než muži.

<b>Globálně-liberální hodnoty</b>	pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Svoboda</b>	muži	74	3,69	0,57	0,090
	ženy	147	3,82	0,41	
<b>Demokracie</b>	muži	74	3,32	0,72	0,536
	ženy	147	3,39	0,71	
<b>Zdravé prostředí</b>	muži	74	3,54	0,60	0,342
	ženy	147	3,62	0,53	
<b>Pravda a poznání</b>	muži	74	3,41	0,57	0,075
	ženy	147	3,59	0,76	
<b>Mír</b>	muži	74	3,49	0,65	0,005
	ženy	147	3,73	0,50	

Tabulka č. 19: Hodnoty globálně-liberální – pohlaví

Z analýzy globálně-liberálních hodnot vyplývá, že neexistují rozdíly v hodnotách svoboda ( $p=0,090$ ), demokracie ( $p=0,536$ ), zdravé prostředí ( $p=0,342$ ) a pravda a poznání ( $p=0,075$ ) u mužů a žen, tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly mezi hodnotou mír ( $p=0,005$ ), tzn. v tomto případě zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků lze vyčíst, že ženy považují mír za důležitější než muži.

<b>Hodnota – Bůh</b>	pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Bůh</b>	Muži	74	1,78	0,98	0,004
	Ženy	147	2,22	1,15	

Tabulka č. 20: Hodnota Bůh – pohlaví

V případě hodnoty Boha z analýzy vyplývá, že mezi muži a ženami existují rozdíly ( $p=0,004$ ). Zamítáme nulovou hypotézu. Výsledky ukazují, že ženy zdůrazňují více hodnotu Boha než muži.

**Existují rozdíly v hodnotové orientaci podle vzdělání respondentů?**

H3: Hodnotová orientace se liší podle vzdělání respondentů.

H0: Hodnotová orientace se neliší podle vzdělání respondentů.

<b>Reprodukční hodnoty</b>	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Zdraví</b>	Vyučen	54	3,85	0,36	0,618
	SŠ	72	3,86	0,38	
	VŠ	78	3,92	0,26	
<b>Rodina a děti</b>	Vyučen	54	3,81	0,32	0,275
	SŠ	72	3,86	0,48	
	VŠ	78	3,91	0,28	
<b>Životní partner</b>	Vyučen	54	3,61	0,83	0,518
	SŠ	72	3,71	0,58	
	VŠ	78	3,78	0,56	
<b>Láska</b>	vyučen	54	3,76	0,58	0,712
	SŠ	72	3,85	0,43	
	VŠ	78	3,77	0,42	

Tabulka č. 21: Hodnoty reprodukční – vzdělání

Z dat uvedených v tabulce vyplývá, že mezi reprodukčními hodnotami podle vzdělání neexistují rozdíly ( $p=0,618$ ;  $p=0,275$ ;  $p=0,518$ ;  $p=0,712$ ), tzn. v tomto případě nemůže zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Materiální hodnoty</b>	vzdělání	počet	průměr	s	p-hodnota
<b>Majetek</b>	Vyučen	54	2,74	0,84	0,175
	SŠ	72	2,60	0,74	
	VŠ	78	2,59	0,76	
<b>Plat a další příjmy</b>	Vyučen	54	3,57	0,56	0,279
	SŠ	72	3,22	0,77	
	VŠ	78	3,31	0,56	

Tabulka č. 22: Hodnoty materiální – vzdělání



Z dat uvedených v tabulce vyplývá, že ani mezi materiálními hodnotami podle vzdělání neexistují rozdíly ( $p=0,175$ ;  $p=0,279$ ), tzn. v tomto případě nemůže zamítnout nulovou hypotézu.

Sociální hodnoty	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Přátelství</b>	Vyučen	54	3,76	0,58	0,623
	SŠ	72	3,79	0,41	
	VŠ	78	3,78	0,41	
<b>Být užitečný druhým</b>	Vyučen	54	3,43	0,71	0,262
	SŠ	72	3,22	0,67	
	VŠ	78	3,22	0,59	
<b>Uspokojování zájmů</b>	Vyučen	54	3,19	0,77	0,974
	SŠ	72	3,17	0,65	
	VŠ	78	3,14	0,55	

Tabulka č. 23: Hodnoty sociální – vzdělání

Z dat uvedených v tabulce vyplývá, že mezi sociálními hodnotami podle vzdělání neexistují rozdíly ( $p=0,623$ ;  $p=0,262$ ;  $p=0,974$ ), tzn. nemůže zamítnout nulovou hypotézu.

Společensko-politické hodnoty	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Politická angažovanost</b>	Vyučen	54	1,37	0,55	0,023
	SŠ	72	1,46	0,60	
	VŠ	78	1,59	0,76	
<b>Veřejně prospěšná činnost</b>	Vyučen	54	1,96	0,74	0,004
	SŠ	72	2,42	0,81	
	VŠ	78	2,46	0,73	
<b>Společenská prestiž</b>	Vyučen	54	2,09	0,89	0,681
	SŠ	72	2,01	0,82	
	VŠ	78	2,17	0,81	
<b>Soukromé podnikání</b>	vyučen	54	2,00	0,96	0,279
	SŠ	72	2,13	0,99	
	VŠ	78	2,13	0,88	

Tabulka č. 24: Hodnoty společensko-politické – vzdělání

Z analýzy vyplývá že mezi hodnotami politická angažovanost ( $p=0,023$ ) a veřejně prospěšná činnost ( $p=0,004$ ) podle vzdělání existují rozdíly, tzn. můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá že čím vyšší vzdělání tím větší důraz kladený na uvedené hodnoty. V případě společenské prestiže ( $p=0,681$ ) a soukromého podnikání ( $p=0,279$ ) neexistují rozdíly podle vzdělání, v tomto případě nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Profesně – rozvojové hodnoty</b>	vzdělání	počet	Průměr	sd	p-hodnota
<b>Úspěšnost v zaměstnání</b>	Vyučen	54	3,19	0,64	0,264
	SŠ	72	3,11	0,66	
	VŠ	78	3,18	0,52	
<b>Zajímavá práce</b>	Vyučen	54	3,22	0,71	0,325
	SŠ	72	3,22	0,71	
	VŠ	78	3,38	0,56	
<b>Vzdělání</b>	Vyučen	54	2,93	0,77	0,100
	SŠ	72	3,13	0,74	
	VŠ	78	3,24	0,62	
<b>Rozvoj osobnosti</b>	vyučen	54	3,41	0,73	0,921
	SŠ	72	3,42	0,60	
	VŠ	78	3,47	0,55	

*Tabulka č. 25: Hodnoty profesně-rozvojové – vzdělání*

Z dat uvedených v tabulce vyplývá, že mezi profesně-rozvojovými hodnotami podle vzdělání neexistují rozdíly ( $p=0,264$ ;  $p=0,325$ ;  $p=0,100$ ,  $p=0,921$ ), tzn. v tomto případě nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Globálně-liberální hodnoty</b>	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Svoboda</b>	Vyučen	54	3,72	0,62	0,762
	SŠ	72	3,76	0,42	
	VŠ	78	3,79	0,40	
<b>Demokracie</b>	Vyučen	54	3,31	0,77	0,057
	SŠ	72	3,39	0,66	
	VŠ	78	3,47	0,59	
<b>Zdravé prostředí</b>	Vyučen	54	3,67	0,61	0,307
	SŠ	72	3,65	0,48	
	VŠ	78	3,53	0,52	
<b>Pravda a poznání</b>	vyučen	54	3,52	0,76	0,768
	SŠ	72	3,60	064	
	VŠ	78	3,49	0,55	
<b>Mír</b>	vyučen	54	3,70	0,63	0,845
	SŠ	72	3,65	0,55	
	VŠ	78	3,64	0,48	

Tabulka č. 26: Hodnoty globálně-liberální – vzdělání

Z dat uvedených v tabulce vyplývá, že mezi globálně-liberálními hodnotami podle vzdělání neexistují rozdíly ( $p=0,762$ ;  $p=0,057$ ;  $p=0,307$ ;  $p=0,768$ ;  $p=0,845$ ), tzn. v tomto případě nemůže zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Hodnota – Bůh</b>	Vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Bůh</b>	Vyučen	54	1,7	0,87	0,002
	SŠ	72	1,99	1,09	
	VŠ	78	2,44	1,17	

Tabulka č. 27: Hodnota Bůh – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že v případě hodnoty Bůh existují mezi hodnocením podle vzdělání rozdíly ( $p=0,002$ ), tzn. že zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků můžeme vyčíst, že čím vyšší vzdělání respondentů, tím větší důraz na hodnotu Boha.

Další část dotazníku se věnuje volnému času respondentů.

### VO: Jak tráví respondenti volný čas?

Jak často se věnujete uvedeným volnočasovým aktivitám?

5-denně, 4- několikrát týdně, 3-měsíčně, 2-vyjímečně, 1-nikdy.

Volnočasové aktivity	průměr	sd
Domácí práce	4,46	0,78
Poslech hudby	4,21	1,13
Sledování TV	3,78	1,23
S rodinou/ hraní si s dětmi	3,78	1,23
Schůzky s partnerem, přítelem	3,57	1,44
Práce s počítačem (hry, programování)	3,51	1,44
Setkávání s přáteli, kamarády, známými	3,43	0,86
Odpočinek, nicnedělání, relaxace	3,30	1,18
Procházky	3,21	1,36
Četba – noviny, časopisy	3,13	1,18
Aktivní sportování	2,98	1,23
Návštěva kaváren, restaurací	2,84	0,84
Četba – knihy	2,85	1,24
Sledování videa	2,7	1,33
Práce na zahradě	2,63	1,15
Výlety, zájezdy, cestování	2,62	0,64
Ruční práce	2,49	1,12
Drobné opravy v domácnosti	2,46	0,9
Chov zvířat	2,45	1,75
Návštěva kina	2,16	0,53

<b>Kutilství</b>	2,08	0,97
<b>Večírky, mejdany</b>	2,05	0,73
<b>Studium a příprava na školu</b>	2,00	1,32
<b>Vedlejší výdělečná činnost</b>	1,95	1,20
<b>Mimoškolní vzdělávání</b>	1,93	1,10
<b>Návštěva koncertů populární hudby</b>	1,9	0,56
<b>Luštění křížovek, různé soutěže</b>	1,87	0,99
<b>Výtvarná činnost</b>	1,86	0,96
<b>Návštěva výstavy, muzea, galerie</b>	1,82	0,54
<b>Návštěva divadla</b>	1,8	0,55
<b>Návštěva diskoték, tanečních zábav</b>	1,8	0,66
<b>Individuální duchovní aktivity</b>	1,72	1,13
<b>Opravy a úprava kola, motocyklu, auta</b>	1,71	0,79
<b>Chalupaření, chataření</b>	1,65	1,02
<b>Hudební a dramatická činnost</b>	1,55	0,99
<b>Účast na náboženském životě</b>	1,51	0,99
<b>Návštěva koncertů vážné hudby</b>	1,31	0,51
<b>Veřejně prospěšná a politická činnost</b>	1,3	0,71
<b>Sběratelství</b>	1,21	0,45

Tabulka č. 28: Volnočasové aktivity

Z výsledků vyplývá, že nejčastěji se respondenti věnují domácím pracím a také poslechu hudby, dalšími nejčastějšími volnočasovými aktivitami je čas strávený s rodinou a sledování TV. Naopak nejmenších hodnot dosahovalo sběratelství (1,21), návštěvy koncertů vážné hudby (1,31) a veřejně prospěšná a politická činnost (1,3).

**Existují rozdíly v trávení volného času mladší a starší generace?**

H7: Mezi trávením volného času mladší a starší generace jsou rozdíly.

H0: Mezi trávením volného času mladší a starší generace nejsou rozdíly.

Volnočasové aktivity byly v rámci zpřehlednění rozděleny do 10 skupin: **Mediální, sociální, vzdělávací, kulturní, umělecké, manuální, sportovní, náboženské, rekreační a cestovatel­ské a individuální.**

<b>Mediální aktivity</b>	<b>věk</b>	<b>počet</b>	<b>průměr</b>	<b>sd</b>	<b>p-hodnota</b>
<b>Sledování TV</b>	mladší	112	3,52	1,28	<b>0,001</b>
	starší	109	4,06	1,13	
<b>Práce s počítačem</b>	mladší	112	3,52	1,43	0,945
	starší	106	3,5	1,45	
<b>Četba – noviny, časopisy</b>	mladší	112	2,9	1,11	<b>0,002</b>
	starší	109	3,41	1,22	
<b>Sledování videa</b>	mladší	112	3,29	1,3	<b>0,0003</b>
	starší	109	2,01	1,00	

*Tabulka č. 29: Mediální volnočasové aktivity – věk*

Z analýzy vyplývá, že jedinou volnočasovou aktivitou, u které neexistují rozdíly mezi mladou a starší generací je práce s počítačem ( $p=0,945$ ), tzn. nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. U ostatních mediálních aktivit ( $p=0,001$ ;  $p=0,002$ ;  $p=0,0003$ ) existují rozdíly mezi mladou a starší generací, můžeme tedy zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že sledování TV a četba novin a časopisů je častější u starší generace, naopak sledování videa je častější u mladší generace.

Sociální aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>S rodinou/ s dětmi</b>	mladší	112	3,54	1,30	0,002
	starší	109	4,05	1,12	
<b>Setkávání s přáteli</b>	mladší	112	3,51	0,77	0,144
	starší	106	3,34	0,94	
<b>Schůzka s partnerem</b>	mladší	112	3,81	1,31	0,103
	starší	109	3,5	1,56	
<b>Návštěva kaváren, restaurací</b>	mladší	112	2,92	0,78	0,166
	starší	109	2,76	0,90	
<b>Večírky, mejdany</b>	mladí	112	2,13	0,76	0,148
	starší	109	1,98	0,71	
<b>Návštěva diskoték, zábav</b>	mladí	112	1,9	0,66	0,016
	starší	109	1,69	0,65	

Tabulka č. 30: Sociální volnočasové aktivity – věk

Z analýzy sociálních volnočasových aktivit vyplývá, že v případě setkávání s přáteli ( $p=0,144$ ), schůzek s partnerem ( $p=0,103$ ), návštěvy kaváren a restaurací ( $p=0,166$ ) a večírků a mejdanů ( $p=0,148$ ) neexistují mezi mladší a starší generací rozdíly, tzn. nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. U volného času tráveného s rodinou ( $p=0,002$ ) a návštěvy diskoték a zábav ( $p=0,016$ ) existují mezi mladší a starší generací rozdíly. Z výsledků vyplývá, že více času tráví s rodinou starší generace a na diskotéky a zábavy chodí častěji mladá generace.

Vzdělávací a pracovní aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Studium a příprava na školu</b>	mladší	112	2,34	1,44	0,0001
	starší	109	1,67	1,11	
<b>Mimoškolní vzdělávání</b>	mladší	112	2,17	1,06	0,0003
	starší	106	1,69	0,91	
<b>Vedlejší výdělečná činnost</b>	mladší	112	2,27	1,27	0,00005
	starší	109	1,62	1,04	
<b>Veřejně prospěšná a politická činnost</b>	mladší	112	1,38	0,84	0,085
	starší	109	1,22	0,53	

Tabulka č. 31: Vzdělávací a pracovní volnočasové aktivity – věk

Z analýzy vyplývá, že v případě vzdělávacích a pracovních volnočasových aktivit neexistují rozdíly mezi generacemi pouze u veřejně prospěšné a politické činnosti ( $p=0,085$ ), v tomto případě nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. V případě ostatních vzdělávacích a pracovních volnočasových aktivit vždy existují rozdíly mezi mladou a starší generací. Studium a příprava na školu, mimoškolní vzdělávání a vedlejší výdělečná činnost probíhá častěji u mladší generace, jak vyplývá z výsledků.

Kulturní aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
Návštěva kina	mladší	112	2,24	0,49	0,020
	starší	109	2,07	0,57	
Návštěva koncertu populární hudby	mladší	112	1,94	0,51	0,458
	starší	106	1,88	0,62	
Návštěva výstavy, muzea, galerie	mladší	112	1,79	0,53	0,293
	starší	109	1,86	0,55	
Návštěva divadla	mladší	112	1,79	0,47	0,770
	starší	109	1,81	0,62	
Návštěva koncertu vážné hudby	mladší	112	1,21	0,41	0,001
	starší	109	1,43	0,58	

Tabulka č. 32: Kulturní volnočasové aktivity – věk

Z analýzy vyplývá, že koncerty populární hudby ( $p=0,458$ ) výstavy, muzea a galerie ( $p=0,293$ ) a divadlo ( $p=0,770$ ) navštěvují stejně příslušníci mladší i starší generace, tzn. že v tomto případě nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Rozdíly existují mezi návštěvou kina ( $p=0,020$ ) a koncertů vážné hudby ( $p=0,001$ ). Z výsledků vyplývá, že do kina chodí raději mladší generace a koncerty vážné hudby častěji navštěvují lidé patřící do starší generace.



Umělecké aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
Poslech hudby	mladší	112	4,39	1,00	0,016
	starší	109	4,03	1,23	
Četba knih	mladší	112	2,82	1,15	0,644
	starší	106	2,90	1,33	
Výtvarná činnost	mladší	112	1,80	0,98	0,920
	starší	109	1,82	0,94	
Hudební a dramatická činnost	mladší	112	1,61	1,02	0,404
	starší	109	1,5	0,97	

Tabulka č. 33: Umělecké volnočasové aktivity – věk

Z analýzy dat vyplývá, že mezi četbou knih ( $p=0,644$ ), výtvarnou činností ( $p=0,920$ ) a hudební a dramatickou činností ( $p=0,404$ ) neexistují rozdíly, proto nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Rozdíly nalézáme u volnočasové aktivity poslech hudby ( $p=0,016$ ), jak vyplývá z výsledků mladá generace častěji poslouchá hudbu než starší generace.

Manuální aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
Práce na zahradě	mladší	112	2,39	1,06	0,001
	starší	109	2,89	1,19	
Drobné opravy v domácnosti	mladší	112	2,38	0,79	0,224
	starší	106	2,53	1,01	
Kutilství	mladší	112	2,06	0,88	0,771
	starší	109	2,10	1,06	
Opravy kola, auta	mladší	112	1,71	0,81	0,992
	starší	109	1,71	0,79	
Domácí práce	mladší	112	4,36	0,75	0,053
	starší	109	4,56	0,80	
Ruční práce	mladší	112	2,56	1,18	0,353
	starší	109	2,42	1,06	

Tabulka č. 34: Manuální volnočasové aktivity – věk

Z analýzy vyplývá, že u mladší a starší generace neexistují rozdíly v oblasti manuálních volnočasových aktivit, nemůžeme tedy zamítnout nulovou hypotézu.

Sportovní aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Aktivní sportování	mladší	112	3,30	1,15	0,00005
	starší	109	2,64	1,22	
Procházky	mladší	112	3,26	1,31	0,576
	starší	106	3,16	1,42	

Tabulka č. 35: Sportovní volnočasové aktivity – věk

Data v tabulce ukazují, že mezi aktivním sportováním mladší a starší generace existují rozdíly ( $p=0,00005$ ), proto zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že mladá generace se věnuje častěji aktivnímu sportování než starší generace. Z analýzy také vyplývá, že mezi procházkami mladší a starší generace neexistují rozdíly ( $p=0,576$ ) a proto nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

Náboženské volnočasové aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Individuální duchovní aktivity	mladší	112	1,83	1,24	0,138
	starší	109	1,61	0,99	
Účast na náboženském životě	mladší	112	1,59	1,06	0,265
	starší	106	1,44	0,92	

Tabulka č. 36: Náboženské volnočasové aktivity – věk

Z analýzy vyplývá, že v oblasti náboženských volnočasových neexistují rozdíly podle věku, a proto nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

Rekreační a cestovatelské aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Výlety, zájezdy, cestování	mladší	112	2,71	0,64	0,026
	starší	109	2,52	0,63	
Chataření, chalupaření	mladší	112	1,53	0,84	0,067
	starší	106	1,78	1,17	

Tabulka č. 37: Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity – věk

V oblasti rekreačních a volnočasových aktivit neexistují rozdíly podle věku u chataření a chalupaření ( $p=0,067$ ), v tomto případě nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z analýzy

vyplývá, že mezi výlety, zájezdy a cestováním ( $p=0,026$ ) mladší a starší generace existují rozdíly. Výsledky ukazují, že mladší lidé častěji cestují, jezdí na výlety či zájezdy.

Individuální aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Odpočinek, nicnedělání, relaxace	mladí	112	3,38	1,19	0,305
	starší	109	3,22	1,18	
Chov zvířat	mladí	112	2,46	1,73	0,950
	starší	106	2,45	1,78	
Křížovky, soutěže	mladí	112	1,61	0,79	0,00005
	starší	109	2,14	1,10	
Sběratelství	mladí	112	1,21	0,45	0,808
	starší	109	1,22	0,46	

Tabulka č. 38: Individuální volnočasové aktivity – věk

Z individuálních aktivit existují rozdíly pouze u luštění křížovek a soutěží ( $p=0,00005$ ), kdy se této zálibě více věnuje generace starší.

### Existují rozdíly v trávení volného času mužů a žen?

H8: Mezi trávením volného času mladé a starší generace jsou rozdíly.

H0: Mezi trávením volného času mužů a žen nejsou rozdíly.

Mediální aktivity	pohlaví	počet	průměr	s	p-hodnota
Sledování TV	muži	74	3,72	1,24	0,572
	ženy	147	3,82	1,23	
Práce s počítačem	muži	74	3,66	1,38	0,260
	ženy	147	3,44	1,46	
Četba – noviny, časopisy	muži	74	3,14	1,16	0,894
	ženy	147	3,16	1,21	
Sledování videa	muži	74	2,78	1,20	0,288
	ženy	147	2,59	1,39	

Tabulka č. 39: Mediální volnočasové aktivity – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že mezi mediálními volnočasovými aktivitami u mužů a žen nejsou rozdíly, tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Sociální aktivity</b>	pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>S rodinou/ s dětmi</b>	muži	74	3,32	1,4	0,0002
	ženy	147	4,02	1,08	
<b>Setkávání s přáteli</b>	muži	74	3,45	0,83	0,797
	ženy	147	3,41	0,87	
<b>Schůzka s partnerem</b>	muži	74	3,73	1,43	0,589
	ženy	147	3,62	1,45	
<b>Návštěva kaváren, restaurací</b>	muži	74	2,96	0,93	0,163
	ženy	147	2,78	0,8	
<b>Večírky, mejdany</b>	muži	74	2,26	0,69	0,006
	ženy	147	1,95	0,79	
<b>Návštěva diskoték, zábav</b>	muži	74	1,91	0,58	0,065

Tabulka č. 40: Sociální volnočasové aktivity – pohlaví

U sociálních volnočasových aktivit existují rozdíly u trávení času s rodinou ( $p=0,0002$ ) a večírků a mejdanů ( $p=0,006$ ), v tomto případě zamítáme nulovou hypotézu. Z výsledků lze vyčíst, že ženy tráví více času s dětmi než muži, kteří mají naopak větší zálibu ve večírcích a mejdanech. V případě ostatních sociálních aktivit neexistují rozdíly, tedy nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

Vzdělávací a pracovní aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Studium a příprava na školu	muži	74	1,88	1,23	0,283
	ženy	147	2,07	1,38	
Mimoškolní vzdělávání	muži	74	1,82	1,01	0,263
	ženy	147	1,99	1,01	
Vedlejší výdělečná činnost	muži	74	1,93	1,11	0,872
	ženy	147	1,96	1,25	
Veřejně prospěšná a politická činnost	muži	74	1,34	0,86	0,645
	ženy	147	1,29	0,62	

Tabulka č. 41: *Vzdělávací a pracovní volnočasové aktivity – pohlaví*

Z analýzy vyplývá, že mezi vzdělávacími a pracovními volnočasovými aktivitami u mužů a žen nejsou rozdíly, tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

Kulturní aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Návštěva kina	muži	74	2,07	0,56	0,082
	ženy	147	2,20	0,52	
Návštěva koncertu populární hudby	muži	74	1,92	0,59	0,864
	ženy	147	1,9	0,55	
Návštěva výstavy, muzea, galerie	muži	74	1,76	0,52	0,185
	ženy	147	1,86	0,55	
Návštěva divadla	muži	74	1,65	0,53	0,005
	ženy	147	1,87	0,56	
Návštěva koncertu vážné hudby	muži	74	1,19	0,39	0,003
	ženy	147	1,38	0,55	

Tabulka č. 42: *Kulturní volnočasové aktivity – pohlaví*

Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly v navštěvování divadla ( $p=0,005$ ) a koncertů vážné hudby ( $p=0,003$ ) u mužů a žen, tzn. že zamítáme nulovou hypotézu. Obě aktivity preferují více ženy než muži. U ostatních kulturních volnočasových aktivit neexistují rozdíly mezi muži a ženami.

Umělecké aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Poslech hudby	muži	74	4,27	1,11	0,589
	ženy	147	4,18	1,14	
Četba knih	muži	74	2,45	1,17	0,0003
	ženy	147	3,07	1,23	
Výtvarná činnost	muži	74	1,32	0,64	0,0000
	ženy	147	2,05	1,00	
Hudební a dramatická činnost	muži	74	1,39	0,86	0,070
	ženy	147	1,63	1,05	

Tabulka č. 43: Umělecké volnočasové aktivity – pohlaví

U uměleckých aktivit je to četba knih ( $p=0,0003$ ) a výtvarná činnost ( $p=0,0000$ ), kde na základě analýzy nalézáme rozdíly a zamítáme nulovou hypotézu. U ostatních uměleckých aktivit u mužů a žen rozdíly neexistují.

Manuální aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
Práce na zahradě	muži	74	2,76	1,18	0,284
	ženy	147	2,58	1,13	
Drobné opravy v domácnosti	muži	74	2,7	0,92	0,005
	ženy	147	2,33	0,87	
Kutilství	muži	74	2,34	1,06	0,009
	ženy	147	1,95	0,90	
Opravy kola, auta	muži	74	2,23	0,87	0,000
	ženy	147	1,44	0,61	
Domácí práce	muži	74	4,15	0,87	0,0001
	ženy	147	4,61	0,68	
Ruční práce	muži	74	2,5	1,28	0,953
	ženy	147	2,49	1,04	

Tabulka č. 44: Manuální volnočasové aktivity – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že rozdíly mezi muži a ženami v případě manuálních volnočasových aktivit neexistují jen v případě práce na zahradě ( $p=0,284$ ) a ručních prací ( $p=0,953$ ). V těchto případech nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. Naopak u drobných oprav v domácnosti ( $p=0,005$ ), kutilství ( $p=0,009$ ) a oprav auta či kola ( $p=0,000$ ) a také domácích prací

( $p=0,0001$ ) existují rozdíly mezi muži a ženami, takže můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Drobné opravy v domácnosti, kutilství a opravy kola a auta jsou dominantou mužů a domácí práce vykonávají více ženy, jak vyplývá z výsledků.

Sportovní aktivity	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
Aktivní sportování	muži	74	3,11	1,27	0,271
	ženy	147	2,91	1,21	
Procházky	muži	74	2,73	1,34	0,0002
	ženy	147	3,45	1,31	

Tabulka č. 45: Sportovní volnočasové aktivity – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že u sportovních aktivit existují rozdíly mezi muži a ženami v procházkách ( $p=0,0002$ ), tzn. že můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků je zřejmé, že na procházky chodí více ženy. V případě aktivního sportování ( $p=0,271$ ) neexistují rozdíly mezi muži a ženami.

Náboženské aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
Individuální duchovní aktivity	muži	74	1,47	0,98	0,015
	ženy	147	1,84	1,18	
Účast na náboženském životě	muži	74	1,3	0,75	0,009
	ženy	147	1,63	1,08	

Tabulka č. 46: Náboženské volnočasové aktivity – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že u obou uvedených náboženských volnočasových aktivit ( $p=0,015$ ;  $p=0,009$ ) existují rozdíly, a proto můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků je patrné, že individuálním duchovním aktivitám se věnují více ženy, také se ženy více než muži účastní náboženského života.

<b>Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity</b>	<b>věk</b>	<b>počet</b>	<b>průměr</b>	<b>sd</b>	<b>p-hodnota</b>
<b>Výlety, zájezdy, cestování</b>	muži	74	2,57	0,66	0,399
	ženy	147	2,65	0,63	
<b>Chataření, chalupaření</b>	muži	74	1,7	1,11	0,614
	ženy	147	1,63	0,98	

Tabulka č. 47: *Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity – pohlaví*

Z analýzy vyplývá, že mezi rekreačními a cestovatelskými volnočasovými aktivitami u mužů a žen nejsou rozdíly, tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Individuální aktivity</b>	<b>věk</b>	<b>počet</b>	<b>průměr</b>	<b>sd</b>	<b>p-hodnota</b>
<b>Odpočinek, nicnedělání, relaxace</b>	muži	74	3,45	1,17	0,203
	ženy	147	3,23	1,19	
<b>Chov zvířat</b>	muži	74	2,16	1,62	0,067
	ženy	147	2,61	1,80	
<b>Křížovky, soutěže</b>	muži	74	1,51	0,88	0,0007
	ženy	147	2,05	1,00	
<b>Sběratelství</b>	muži	74	1,31	0,52	0,035
	ženy	147	1,16	0,41	

Tabulka č. 48: *Individuální volnočasové aktivity – pohlaví*

Z analýzy vyplývá, že individuálními volnočasovými aktivitami, ve kterých existují rozdíly mezi muži a ženami jsou křížovky a soutěže ( $p=0,0007$ ) a sběratelství ( $p=0,035$ ), v tomto případě můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Nulovou hypotézu nemůžeme zamítnout u chovu zvířat ( $p=0,067$ ) a odpočinku ( $p=0,203$ ), kde podle výsledků neexistují mezi muži a ženami rozdíly.



**Existují rozdíly v trávení volného času podle vzdělání?**

H9: Mezi trávením volného času existují rozdíly podle vzdělání respondentů.

H0: Mezi trávením volného času neexistují rozdíly podle vzdělání respondentů.

Mediální aktivity	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
Sledování TV	Vyučen	54	4,42	0,78	0,0001
	SŠ	72	3,58	1,22	
	VŠ	78	3,67	1,31	
Práce s počítačem	Vyučen	54	3,3	1,42	0,072
	SŠ	72	3,46	1,47	
	VŠ	78	3,69	1,44	
Četba – noviny, časopisy	Vyučen	54	3,28	1,22	0,140
	SŠ	72	3,16	1,19	
	VŠ	78	3,18	1,18	
Sledování videa	vyučení	54	2,2	1,09	0,00001
	SŠ	72	2,81	1,44	
	VŠ	78	2,54	1,11	

Tabulka č. 49: Mediální volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že u mediálních aktivit existují rozdíly podle vzdělání u sledování TV ( $p=0,001$ ) a videa ( $p=0,00001$ ), v tomto případě můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Sledování TV se nejčastěji věnují vyučení a sledování videa je nejčastější u středoškoláků. Ostatní mediální aktivity neukazují na žádné rozdíly podle vzdělání respondentů.

Sociální aktivity	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
S rodinou/ s dětmi	Vyučen	54	3,87	1,1	0,013
	SŠ	72	3,56	1,22	
	VŠ	78	4,09	1,19	
Setkávání s přáteli	Vyučen	54	3,54	0,97	0,188
	SŠ	72	3,36	0,84	
	VŠ	78	3,32	0,71	
Schůzka s partnerem	Vyučen	54	3,54	1,55	0,301
	SŠ	72	3,9	1,42	
	VŠ	78	3,63	1,37	

Návštěva kaváren, restaurací	vyučen	54	2,69	0,98	0,318
	SŠ	72	2,96	0,87	
	VŠ	78	2,87	0,7	
Večírky, mejdany	Vyučen	54	2,17	0,76	0,0001
	SŠ	72	2,1	0,65	
	VŠ	78	1,81	0,64	
Návštěva diskoték, zábav	vyučen	54	1,85	0,62	0,002
	SŠ	72	1,79	0,6	
	VŠ	78	1,61	0,6	

Tabulka č. 50: Sociální volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že rozdíly mezi sociálními volnočasovými aktivitami podle vzdělání existují u času stráveného s rodinou ( $p=0,013$ ), večírků a mejdanů ( $p=0,0001$ ) a také návštěvy diskoték a zábav ( $p=0,002$ ), ve všech těchto případech můžeme zamítnout nulovou hypotézu. S rodinou nejčastěji tráví svůj čas vysokoškolsky vzdělání, večírky a mejdany jsou dominantou vyučených, stejně jako návštěva diskoték a zábav. Mezi ostatními sociálními volnočasovými aktivitami a vzděláním respondentů neexistují rozdíly, nemůžeme tedy zamítnout nulovou hypotézu.

Vzdělávací a pracovní aktivity	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
Studium a příprava na školu	Vyučen	54	1,31	0,79	0,0000
	SŠ	72	1,85	1,24	
	VŠ	78	2,33	1,38	
Mimoškolní vzdělávání	Vyučen	54	1,5	0,85	0,00003
	SŠ	72	1,79	1,01	
	VŠ	78	2,35	0,98	
Vedlejší výdělečná činnost	Vyučen	54	1,83	1,1	0,692
	SŠ	72	2,01	1,31	
	VŠ	78	1,9	1,16	
Veřejně prospěšná a politická činnost	vyučen	54	1,13	0,33	0,001
	SŠ	72	1,21	0,55	
	VŠ	78	1,55	0,97	

Tabulka č. 51: Vzdělávací a pracovní volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že pouze u vedlejší výdělečné činnosti ( $p=0,692$ ) ze vzdělávacích volnočasových aktivit neexistují rozdíly podle vzdělání, v tomto případě nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu. U ostatních vzdělávacích aktivit existují rozdíly podle vzdělání. Z výsledků vyplývá, že studium a příprava na školu, mimoškolní vzdělávání a veřejně prospěšná a politická činnost je dominantou vysokoškoláků.

Kulturní aktivity	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
Návštěva kina	Vyučen	54	1,96	0,58	0,042
	SŠ	72	2,21	0,55	
	VŠ	78	2,24	0,45	
Návštěva koncertu populární hudby	Vyučen	54	1,81	0,51	0,272
	SŠ	72	1,90	0,60	
	VŠ	78	1,96	0,52	
Návštěva výstavy, muzea, galerie	Vyučen	54	1,78	0,5	0,127
	SŠ	72	1,88	0,53	
	VŠ	78	1,87	0,56	
Návštěva divadla	vyučen	54	1,65	0,67	0,066
	SŠ	72	1,79	0,5	
	VŠ	78	1,92	0,47	
Návštěva koncertu vážné hudby	vyučen	54	1,19	0,43	0,062
	SŠ	72	1,33	0,5	
	VŠ	78	1,42	0,56	

Tabulka č. 52: Kulturní volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že pouze v případě návštěvy kina ( $p=0,042$ ) existují rozdíly v kulturních volnočasových aktivitách podle vzdělání respondentů, v tomto případě můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Nejčastěji kino navštěvují vysokoškolsky vzdělaní respondenti.

Umělecké volnočasové aktivity	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
Poslech hudby	Vyučen	54	4,39	0,35	0,125
	SŠ	72	4,22	1,11	
	VŠ	78	4,03	1,19	
Četba knih	Vyučen	54	2,37	1,1	0,005
	SŠ	72	2,99	1,32	
	VŠ	78	3,15	1,16	
Výtvarná činnost	Vyučen	54	1,44	0,5	0,005
	SŠ	72	1,96	1,04	
	VŠ	78	1,97	1,05	
Hudební a dramatická činnost	vyučen	54	1,3	0,76	0,041
	SŠ	72	1,51	0,97	
	VŠ	78	1,69	1,00	

Tabulka č. 53: Umělecké volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly podle vzdělání pouze u poslechu hudby ( $p=0,125$ ), ve všech ostatních uměleckých aktivitách lze pozorovat rozdíly podle vzdělání. U četby knih převažují vysokoškolsky vzdělání, stejně jako u hudební a dramatické činnosti. Výtvarné činnosti se nejméně věnují vyučení.

Manuální aktivity	vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
Práce na zahradě	Vyučen	54	3,05	1,14	0,014
	SŠ	72	2,63	1,09	
	VŠ	78	2,47	1,14	
Drobné opravy v domácnosti	Vyučen	54	2,63	0,91	0,177
	SŠ	72	2,51	0,91	
	VŠ	78	2,37	0,92	
Kutilství	Vyučen	54	2,4	1,16	0,085
	SŠ	72	1,99	0,92	
	VŠ	78	1,97	0,82	
Opravy kola, auta	vyučen	54	2	0,91	0,010
	SŠ	72	1,71	0,79	
	VŠ	78	1,58	0,71	

<b>Domácí práce</b>	Vyučen	54	4,56	0,73	0,307
	SŠ	72	4,43	0,66	
	VŠ	78	4,49	0,89	
<b>Ruční práce</b>	vyučen	54	2,52	1,33	0,996
	SŠ	72	2,5	1,8	
	VŠ	78	2,46	1,06	

Tabulka č. 54: Manuální volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že opravy auta a kola ( $p=0,010$ ) a práce na zahradě ( $p=0,014$ ) jsou manuální volnočasové aktivity, u kterých existují rozdíly podle vzdělání, tzn. že u nich můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků vidíme, že obě tyto aktivity nejčastěji provozují vyučení respondenti. U ostatních manuálních volnočasových aktivit neexistují rozdíly podle vzdělání respondentů.

<b>Sportovní volnočasové aktivity</b>	věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
<b>Aktivní sportování</b>	Vyučen	54	2,61	1,26	0,009
	SŠ	72	2,99	1,26	
	VŠ	78	3,06	1,08	
<b>Procházky</b>	Vyučen	54	3,15	1,43	0,069
	SŠ	72	3,21	1,3	
	VŠ	78	3,40	1,35	

Tabulka č. 55: Sportovní volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že rozdíly podle vzdělání existují u aktivního sportování ( $p=0,009$ ), v tomto případě můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Aktivnímu sportování se věnují více vysokoškolsky vzdělaní respondenti, jak vyplývá z výsledků.

<b>Náboženské volnočasové aktivity</b>	věk	počet	průměr	s	p-hodnota
<b>Individuální duchovní aktivity</b>	Vyučen	54	1,28	0,65	0,0004
	SŠ	72	1,71	1,12	
	VŠ	78	2,12	1,32	
<b>Účast na náboženském životě</b>	Vyučen	54	1,24	0,66	0,019
	SŠ	72	1,39	0,92	
	VŠ	78	1,76	1,12	

Tabulka č. 56: Náboženské volnočasové aktivity – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že existují rozdíly mezi náboženskými volnočasovými aktivitami podle vzdělání respondentů, můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Obě uvedené aktivity častěji vykonávají vysokoškolsky vzdělaní respondenti.

<b>Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity</b>	<b>věk</b>	<b>počet</b>	<b>průměr</b>	<b>sd</b>	<b>p-hodnota</b>
<b>Výlety, zájezdy, cestování</b>	Vyučen	54	2,59	0,62	0,450
	SŠ	72	2,6	0,7	
	VŠ	78	2,71	0,5	
<b>Chataření, chalupaření</b>	Vyučen	54	1,93	1,25	0,167
	SŠ	72	1,6	1,01	
	VŠ	78	1,59	0,88	

Tabulka č. 57: *Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity – vzdělání*

Z analýzy vyplývá, že mezi rekreačními a cestovatelskými volnočasovými aktivitami nejsou rozdíly podle vzdělání, tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

<b>Individuální volnočasové aktivity</b>	<b>věk</b>	<b>počet</b>	<b>průměr</b>	<b>s</b>	<b>p-hodnota</b>
<b>Odpočinek, nicnedělání, relaxace</b>	Vyučen	54	3,3	1,27	0,317
	SŠ	72	3,42	1,1	
	VŠ	78	3,13	1,11	
<b>Chov zvířat</b>	Vyučen	54	2,48	1,71	0,599
	SŠ	72	2,61	1,84	
	VŠ	78	2,27	1,72	
<b>Křížovky, soutěže</b>	Vyučen	54	1,94	1,13	0,172
	SŠ	72	1,99	1,04	
	VŠ	78	1,81	0,86	
<b>sběratelství</b>	vyučen	54	1,3	0,53	0,068
	SŠ	72	1,24	0,45	
	VŠ	78	1,1	0,34	

Tabulka č. 58: *Individuální volnočasové aktivity – vzdělání*

Z analýzy vyplývá, že mezi individuálními volnočasovými aktivitami nejsou rozdíly podle vzdělání, tzn. že nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

**VO: Jaké množství volného času mají respondenti k dispozici denně?**

Kolik máte denně (v průměru) k dispozici volného času?

Skórování: 5-5 a více ; 3,5-3-4 hodiny; 1,5-1-2 hodiny; 0-žádný volný čas.

Množství	Absolutní četnost	Relativní četnost
<b>5 a více h</b>	57	26 %
<b>3-4h</b>	78	35 %
<b>1-2h</b>	78	35 %
<b>Žádný</b>	8	4 %
<b>Celkem</b>	221	100 %

Tabulka č. 59: Množství volného času v průměru denně

Z uvedených dat jsme vypočítali průměrné množství volného času 3,18 h (sd=1,67), které mají respondenti k dispozici denně.

**Existují rozdíly v množství volného času podle věku?**

H4: Mezi množstvím volného času mladší a starší generace existují rozdíly.

H0: Mezi množstvím volného času mladší a starší generace neexistují rozdíly.

věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
mladší	112	2,96	1,55	0,32
starší	109	3,16	1,44	

Tabulka č. 60: Množství volného času – věk

Mezi množstvím volného času mladší a starší generace neexistují rozdíly (p=0,32), nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

**Existují rozdíly v množství volného času podle pohlaví?**

H5: Mezi množstvím volného času mužů a žen existují rozdíly.

H0: Mezi množstvím volného času mužů a žen neexistují rozdíly.

pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
muž	74	3,37	1,47	0,03
žena	147	2,92	1,47	

Tabulka č. 61: Množství volného času – pohlaví

Mezi množstvím volného času mužů a žen existují rozdíly ( $p=0,03$ ), můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že ženy mají méně volného času než muži.

### Existují rozdíly v množství volného času podle vzdělání?

H6: Mezi množstvím volného času existují rozdíly podle vzdělání.

H0: Mezi množstvím volného neexistují rozdíly podle vzdělání.

Vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
vyučen	54	3,5	1,5	0,002
SŠ	72	3,18	1,37	
VŠ	78	2,48	1,45	

Tabulka č. 62: Množství volného času – vzdělání

Mezi množstvím volného času existují rozdíly podle vzdělání respondentů ( $p=0,002$ ), můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků je patrné, že čím vyšší dosažené vzdělání respondentů, tím méně času má k dispozici.

### VO: Jak hodnotí respondenti svou životní úroveň ?

Považujete životní úroveň vaší domácnosti za:

Skórování: 5 -velmi dobrou, 4-spíše dobrou, 3-ani dobrou ani špatnou, 2- spíše špatnou, 1- velmi špatnou

Hodnocení ž.ú.	Absolutní četnost	Relativní četnost
<b>Velmi dobrou</b>	60	27 %
<b>Spíše dobrou</b>	125	57 %
<b>Ani dobrou ani špatnou</b>	34	15 %
<b>Spíše špatnou</b>	2	1 %
<b>Velmi špatnou</b>	0	0 %
<b>celkem</b>	221	100 %

Tabulka č. 63: Hodnocení životní úrovně

Z výsledků vyplývá, že respondenti hodnotí svoji domácnost převážně jako spíše dobrou a velká část z nich také velmi dobrou. Jako spíše špatnou označilo svou životní úroveň pouze 1 % respondentů.



**Existují rozdíly v hodnocení životní úrovně domácnosti podle věku?**

H10: Mezi hodnocením životní úrovně mladé a starší generace existují rozdíly.

H0: Mezi hodnocením životní úrovně mladé a starší generace neexistují rozdíly.

věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
mladší	112	4,13	0,68	0,500
starší	109	4,07	0,67	

Tabulka č. 64: Hodnocení životní úrovně – věk

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly mezi hodnocením životní úrovně mladší a starší generace ( $p=0,500$ ) a proto nemůžeme odmítnout nulovou hypotézu.

**Existují rozdíly v hodnocení životní úrovně domácnosti podle pohlaví?**

H11: Mezi hodnocením životní úrovně mužů a žen existují rozdíly.

H0: Mezi hodnocením životní úrovně mužů a žen neexistují rozdíly.

pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
muž	74	4,04	0,69	0,332
žena	147	4,14	0,67	

Tabulka č. 65: Hodnocení životní úrovně – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly mezi hodnocením životní úrovně mužů a žen ( $p=0,332$ ) a proto nemůžeme odmítnout nulovou hypotézu.

**Existují rozdíly v hodnocení životní úrovně podle vzdělání?**

H12: V hodnocení životní úrovně podle vzdělání existují rozdíly.

H0: V hodnocení životní úrovně podle vzdělání neexistují rozdíly.

vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
vyučen	54	4	0,81	0,592
SŠ	72	4,13	0,58	
VŠ	78	4,12	0,7	

Tabulka č. 66: Hodnocení životní úrovně – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že neexistují rozdíly mezi hodnocením životní úrovně podle vzdělání respondentů ( $p=0,592$ ) a proto nemůžeme odmítnout nulovou hypotézu.

**VO: Jaký je průměrný měsíční příjem jedince?**

Jaký je váš čistý měsíční příjem?

Skórování: 5 – pod 10000,-; 15–10001-20000,-; 25–20001-30000,-; 35–30001-40000,-, 45- nad 40000,-.

Výše příjmu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Pod 10000,-	31	14 %
10001-20000,-	79	36 %
20001-30000,-	79	36 %
30001-40000,-	22	10 %
Nad 40000,-	10	4 %
celkem	221	100 %

Tabulka č. 67: Výše příjmů

Z Výsledků vyplývá že největší počet respondentů se se svými příjmy pohybuje v rozmezí 10 až 30 tis., celkem 72 % respondentů.

**Existuje rozdíl mezi výší příjmu podle věku?**

H13: Mezi příjmy mladší a starší generace existují rozdíly.

H0: Mezi příjmy mladší a starší generace neexistují rozdíly.

věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
mladší	112	19,36	11,05	0,083
starší	109	21,70	8,7	

Tabulka č. 68: Měsíční příjem – věk

Z analýzy vyplývá, že mezi příjmy mladší a starší generace neexistují rozdíly ( $p=0,083$ ), nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

**Existuje rozdíl mezi výší příjmu podle pohlaví?**

H14: Mezi výší příjmu u mužů a žen existují rozdíly.

H0: Mezi výší příjmu u mužů a žen neexistují rozdíly.

pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
muž	74	25,67	10,44	0,000
žena	147	18,11	8,87	

Tabulka č. 69: Měsíční příjem – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že mezi příjmy mužů a žen existují rozdíly ( $p=0,000$ ), můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Z výsledků vyplývá, že ženy mají v průměru nižší příjem než muži.

### Existuje rozdíl mezi výší příjmu podle vzdělání respondentů?

H15: Mezi výší příjmu existují rozdíly podle vzdělání respondentů.

H0: Mezi výší příjmu neexistují rozdíly podle vzdělání respondentů.

vzdělání	počet	průměr	sd	p-hodnota
vyučen	54	20,74	8,14	0,743
SŠ	72	20,97	10,16	
VŠ	78	21,92	9,97	

Tabulka č. 70: Měsíční příjem – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že mezi příjmy mladší a starší generace neexistují rozdíly ( $p=0,083$ ), nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

### VO: Jak respondenti vycházejí se svými příjmy?

Jak vycházíte se svými příjmy?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
<b>Velmi snadno</b>	29	13 %
<b>Spíše snadno</b>	124	56 %
<b>Spíše obtížně</b>	57	26 %
<b>Velmi obtížně</b>	11	5 %
<b>celkem</b>	221	100 %

Tabulka č. 71: Vycházení s příjmy

Z celkových výsledků je patrné, že většina respondentů (69 %) vychází se svými příjmy snadno nebo spíše snadno. 31% respondentů vychází s příjmy obtížně a velmi obtížně.

**Existuje rozdíl mezi vycházením s příjmy podle věku?**

H16: Mezi vycházením s příjmy u mladší a starší generace existují rozdíly.

H0: Mezi vycházením s příjmy u mladší a starší generace neexistují rozdíly.

věk	počet	průměr	sd	p-hodnota
mladší	112	2,76	0,79	0,761
starší	109	2,79	0,68	

Tabulka č. 72: Vycházení s příjmy – věk

Z analýzy vyplývá, že mezi vycházením s příjmy mladší a starší generace neexistují rozdíly ( $p=0,761$ ), nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

**Existuje rozdíl mezi vycházením s příjmy podle pohlaví?**

H17: Mezi výší vycházením s příjmy u mužů a žen existují rozdíly.

H0: Mezi výší vycházením s příjmy u mužů a žen neexistují rozdíly.

pohlaví	počet	průměr	sd	p-hodnota
muž	74	2,92	0,74	0,038
žena	147	2,70	0,73	

Tabulka č. 73: Vycházení s příjmy – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že mezi vycházením s příjmy u mužů a žen existují rozdíly ( $p=0,038$ ), můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Výsledky ukazují, že muži vycházejí se svými příjmy snadněji než ženy.

**Existují rozdíly s vycházením s příjmy podle vzdělání respondentů?**

H18: Mezi vycházením s příjmy u podle vzdělání existují rozdíly.

H0: Mezi vycházením s příjmy podle vzdělání neexistují rozdíly.

vzdělání	počet	průměr	s	p-hodnota
vyučen	54	2,61	0,66	0,013
SŠ	72	2,97	0,69	
VŠ	78	2,82	0,68	

Tabulka č. 74: Vycházení s příjmy – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že mezi vycházením s příjmy existují rozdíly ( $p=0,013$ ) podle vzdělání, tzn. že můžeme zamítnout nulovou hypotézu. Nejsnadněji vycházejí se svými příjmy středoškolsky vzdělaní respondenti.

#### VO: Jaká je spokojenost respondentů s životním stylem?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
<b>Velmi spokojen</b>	41	19 %
<b>Spíše spokojen</b>	120	54 %
<b>Ani spokojen ani nespokojen</b>	48	22 %
<b>Spíše nespokojen</b>	10	4 %
<b>Velmi nespokojen</b>	2	1 %
<b>celkem</b>	221	100 %

Tabulka č. 75: Spokojenost s životním stylem

Z celkových výsledků vyplývá, že 73 % respondentů je velmi či spíše spokojeno se svým životním stylem. 22 % respondentů se přiklání ke střední hodnotě a pouze 5 % respondentů není spokojeno se svým životním stylem.

#### Existují rozdíly ve spokojenosti s životním stylem u mladší a starší generace?

H19: Spokojenost mladé a starší generace se životním stylem se liší.

H0: Spokojenost mladé a starší generace s životním stylem je stejná.

věk	počet	průměr	s	p-hodnota
mladí	112	3,79	0,81	0,294
starší	109	3,91	0,80	

Tabulka č. 76: Spokojenost s životním stylem – věk

Z analýzy vyplývá, že mezi spokojeností se životním stylem mladší a starší generace neexistují rozdíly ( $p=0,294$ ), nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

#### Existují rozdíly ve spokojenosti se životním stylem u mužů a žen?

H20: Mezi spokojenosti se životním stylem u mužů a žen existují rozdíly.

H0: Mezi spokojenosti se životním stylem u mužů a žen neexistují rozdíly.

pohlaví	počet	průměr	s	p-hodnota
muž	74	3,78	0,85	0,394
žena	147	3,88	0,78	

Tabulka č. 77: Spokojenost s životním stylem – pohlaví

Z analýzy vyplývá, že mezi spokojeností se životním stylem mužů a žen neexistují rozdíly ( $p=0,394$ ), nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

### Existují rozdíly ve spokojenosti s životním stylem podle vzdělání?

H21: Mezi spokojenosti se životním stylem existují rozdíly podle vzdělání respondentů.

H0: : Mezi spokojenosti se životním stylem neexistují rozdíly podle vzdělání respondentů.

pohlaví	počet	průměr	s	p-hodnota
vyučen	54	3,78	0,84	0,593
SŠ	72	3,86	0,83	
VŠ	78	3,92	0,75	

Tabulka č. 78: Spokojenost s životním stylem – vzdělání

Z analýzy vyplývá, že mezi spokojeností se životním stylem neexistují rozdíly podle vzdělání respondentů ( $p=0,593$ ), nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu.

## 6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A DISKUSE

První část dotazníku se věnovala hodnotové orientaci respondentů, při analýze dat jsme zjistili, jaké jsou nejvíce ceněné hodnoty. Podle očekávání to byla hlavně hodnota zdraví, rodina a děti, svoboda, přátelství, láska a životní partner. Nejméně si respondenti cenily politickou angažovanost, Boha a společenskou prestiž. Rozdíly v hodnotové orientaci podle věku respondentů odhalily, že mladší generace považuje za důležitější životního partnera a starší generace více zdůrazňuje rodinu a děti. U skupiny materiálních, sociálních a profesně-rozvojových hodnot nebyly mezi mladší a starší generací odhaleny analýzou žádné rozdíly. V oblasti společensko-politických hodnot mladší generace považuje politickou angažovanost a soukromé podnikání za důležitější než starší generace. Starší generace naopak zdůrazňuje význam zdravého životního prostředí a míru, života bez válek. U ostatních hodnot nebyli objeveny rozdíly mezi mladší a starší generací.

V případě porovnávání hodnotové orientace u mužů a žen jsme objevili rozdíly u reprodukčních hodnot v hodnotě láska, kterou považují za důležitější ženy. Muži z oblasti sociálních hodnot zdůrazňují hodnotu uspokojování zájmů a koníčků a z oblasti společensko-politické zdůrazňují více než ženy společenskou prestiž a soukromé podnikání. Ženy považují za důležitější rozvoj osobnosti, mír, život bez válek a Boha.

U zkoumání existence rozdílů mezi hodnotovou orientací podle vzdělání respondentů, jsme objevily existenci rozdílů pouze v hodnotách politické angažovanosti, veřejně prospěšné činnosti a Boha, které považovali za důležitější respondenti s vysokoškolským vzděláním.

Při srovnání námi získaných dat z výzkumu „Média a informace“ (Sak, 2004), který nám byl inspirací můžeme pozorovat zhruba stejné průměrné hodnoty. Z toho vyplývá, že hodnotová orientace zůstává v naší společnosti poměrně pevně zakotvena a společenské změny nemají tak zásadní vliv na hodnoty mladé generace.

Další část výzkumu se zaměřila na trávení volného času respondentů. Nejčastěji se pak respondenti věnují domácím pracím. Jedná se však spíše o aktivitu spojenou více s časem vázaným, takže skutečnou nejčtenější volnočasovou aktivitou je poslech hudby. Další v pořadí nejčastějších aktivit bylo zvoleno sledování TV a čas strávený s rodinou. Na posledním místě se pak objevila veřejně prospěšná činnost a z kulturních událostí návštěva koncertů vážné hudby. Z analýzy podle věku vplynuly rozdíly zejména ve skupině mediálních volnočasových aktivit, kdy starší generace častěji sleduje TV a čte noviny a časopisy. Mladší

generace naopak častěji sleduje videa. Každá ze skupin používá k získávání informací odlišné zdroje. U mladé generace jsou to videa na internetu a u starší generace noviny a TV. Starší generace tráví více času s rodinou, mladší generace si zajde častěji na zábavu či diskotéku. Mladší generace se častěji věnuje studiu, ale také mimoškolnímu vzdělávání a vedlejší výdělečné činnosti. Z kulturních aktivit mladší lidé chodí častěji do kina a starší lidé na koncerty vážné hudby. Mladší generace se více aktivně věnuje sportu, jezdí častěji na výlety, více cestuje.

Co se týká rozdílů v trávení volného času mužů a žen, dle předpokladů tráví ženy více času s rodinou. Také se více věnují kulturním a uměleckým aktivitám a z oblasti sportování jsou doménou žen spíše procházky. Ženy také více než muži tíhnou k náboženským aktivitám. Pro muže jsou typické manuální volnočasové aktivity.

Při sledování odlišností trávení volného času podle vzdělání respondentů jsme odhalily rozdíly v mediálních aktivitách. Sledování TV se nejčastěji věnují vyučení respondenti, videa pak sledují především středoškoláci. Vyučení častěji navštěvují diskotéky a zábavy, večírky a mejdany, častěji pracují na zahradě či se zabývají opravami auta či kola. Vysokoškolsky vzdělaní se naopak více věnují studiu i mimoškolnímu vzdělání, zároveň častěji vykonávají vedlejší výdělečnou činnost, častěji se věnují uměleckým aktivitám, s výjimkou poslechu hudby. V případě hudby nebyly odhaleny rozdíly podle vzdělání. Aktivní sportování a náboženství je taktéž častější u vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Co se týká množství volného času, z výsledků vyplynulo, že v průměru mají respondenti k dispozici něco málo přes 3 hodiny volného času. Více volného času mají muži a respondenti, kteří jsou vyučení.

Po srovnání s daty z výzkumu „Komputerizace společnosti, vzdělání a životní styl“ (Sak, 2005) lze říci, že k zásadním proměnám v trávení volného času došlo hlavně u sledování TV, kdy poklesl zájem respondentů o tuto činnost. Sledování TV nahradilo sledování videa na internetu, zejména u mladé generace. V případě informací např. z oblasti zpravodajství hrozí na internetu větší riziko zkreslení či získání nepravdivých informací. K velkému nárůstu došlo v oblasti domácí práce, která se stala v našem výzkumu nejčastější volnočasovou aktivitou, ačkoliv se jedná o aktivitu spadající spíše do vázaného času nežli volného. U ostatních aktivit také nedošlo v průběhu let k žádným velkým změnám.

Další část výzkumu se věnovala životní úrovni. Respondenti měli nejprve zhodnotit svou životní úroveň. Převážná část respondentů hodnotila svou životní úroveň jako velmi dobrou nebo spíše dobrou. Při zjišťování měsíčních peněžitých příjmů jsme zjistili, že průměrně se



měsíční příjmy pohybují kolem dvaceti tisíc korun a vyšší příjmy mají muži než ženy, zároveň pak ženy se svými příjmy vycházejí obtížněji než muži. Při zkoumání souvislostí s vycházením s příjmy podle dosaženého vzdělání jsme zjistili, že nejlépe si umí poradit respondenti se středoškolským vzděláním.

Výzkum uzavírala otázka na spokojenost respondentů se životním stylem. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů je se svým životním stylem spokojena. Mezi věkem, pohlavím a vzděláním a spokojeností se životním stylem se neprokázali žádné rozdíly.

### **6.1 Doporučení pro praxi**

Výzkumu životního stylu se mohou stát studijním materiálem při studiu společnosti a jejího současného stavu. Ideální by bylo provádět výzkumy opakovaně na stejném výzkumném souboru a srovnávat výsledky v čase. Jak se mění trávení volného času či hodnotová orientace u stejných respondentů s narůstajícím věkem.

Provedeným výzkumem jsme postihli jen malou část rozsáhlé kategorie jako je životní styl. Existují určité volnočasové aktivity, které by bylo vhodné ještě blíže specifikovat. Je to například velmi častá aktivita poslouchání hudby. Zjistit jakou hudbu respondenti poslouchají a také například jaké koncerty navštěvují, by mohl pomoci vytvořit ucelenější obraz o jejich životním stylu.

Průzkum životního stylu může pomoci také při práci s klientem v sociálních službách, pokud budeme znát hodnoty, které klienti uznávají, jak tráví volný čas a jaká je jejich životní úroveň a kvalita života, budeme jim umět lépe porozumět a případně poradit či pomoci.

## ZÁVĚR

V diplomové práci jsme se zabývali životním stylem mladé generace a změnami, které v něm probíhají. Nejprve jsme museli stanovit jaké indikátory nám pomohou co nejlépe postihnout natolik rozsáhlou a složitou kategorii jako je životní styl. Vybrali jsme hodnoty, volný čas a životní úroveň. Také nás zajímalo, jak respondenti sami subjektivně hodnotí svůj životní styl.

Důvodem, proč jsme se zabývali tímto tématem jsou stále se prohlubující rozdíly mezi generacemi a s tím spojené mezigenerační konflikty. Chtěli jsme získat poznatky, které by pomohli pochopit jednání a chování mladší a starší generace. Jaké jsou hlavní rozdíly a na jakou oblast je možné působit a pozitivně ovlivnit v naší profesi sociálního pedagoga.

Dosavadní poznání o životním stylu jsme obohatili o aktuální data z oblasti hodnotové orientace a trávení volného času, výzkumy tohoto typu probíhají u nás celkem pravidelně, jsou vždy součástí rozsáhlejších výzkumů a tvoří součást údajů o respondentech. Na provedený výzkum by se dalo snadno navázat a použít získaná dat k dalšímu zkoumání.

Podarilo se nám dosáhnout příznivých výsledků, ze kterých vyplynulo, že mladší generace a její hodnotová orientace se zásadně neodlišuje od hodnotové orientace starší generace. Literatura tvrdí, že mladá generace se odklání od tradičních hodnot, jako je rodina a přátelství a nedochází k předávání hodnot v rámci rodiny, to se nám ve výsledcích nepotvrdilo.

V oblasti volnočasových aktivit nedošlo k žádnému velkému nárustu v oblasti informačních technologií, což může být způsobeno rychlým rozmachem tzv. „chytrých“ mobilních telefonů, které jsou v podstatě kapesní počítače, tzn. že již není nutné používat osobní počítač. Na výzkum by mohlo navázat zkoumání internetového chování mladé generace, tedy jaké informace nejčastěji na internetu vyhledávají nebo jaké činnosti se na síti nejčastěji věnují.

Vzhledem k tomu, že životní styl je interdisciplinární, lze poznatky získané z provedeného výzkumu využít při transformaci jednotlivých vědních disciplín. Např. při rozvoji pedagogiky volného času, která by se zaměřila na dospělé jedince, aby dokázali lépe využívat svůj volný čas a aby si uvědomili, jak je jeho smysluplné využití podstatné. Pravidelně prováděné výzkumy pomohou pochopit směr, kterým se ubírá naše společnost a případně umět předvídat budoucí rizika spojené se změnami životního stylu. Naučit se lépe čelit problémům v dnešní dynamické společnosti.

**SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**

- BEDRNOVÁ, Eva a Daniela PAUKNEROVÁ., 2015. *Management osobního rozvoje: duševní hygiena, sebeřízení, efektivní životní styl*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-381-6.
- Český statistický úřad, 2019. *Statistika rodinných účtů*. [online] [citováno 28.3.2019] dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/vykazy/statistika\\_rodinnych\\_uctu](https://www.czso.cz/csu/vykazy/statistika_rodinnych_uctu)
- DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ, 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-123-6.
- EGER, Ludvík a Dana EGEROVÁ, 2014. *Základy metodologie výzkumu: pro studenty ekonomických oborů*. V Plzni: ZČU. ISBN 978-80-261-0418-6.
- FARKOVÁ, Marie, 2009. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada. Psyché. ISBN 978-80-247-2480-5.
- GEORG, Werner, 1998. *Soziale Lage und Lebensstil*. VS Verlag für Sozialwissenschaften. ISBN 978-3-8100-1948-6.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ-CÍSAŘOVÁ, 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 807178303X.
- HEŘMANOVÁ, Eva, 2012. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-106-0.
- JANDOUREK, Jan, 2007. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-269-0.
- JESENSKÝ, Ján. *Andragogika a gerontagogika handicapovaných*. Praha: Karolinum, 2000, 354 s. ISBN 80-7184-823-9.
- KOLESÁROVÁ, Karolína, 2016. *Životní styl v informační společnosti*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-119-5.
- KUBÁTOVÁ, Helena, 2006. *Metodologie sociologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1549-6.
- KUBÁTOVÁ, Helena, 2010. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2456-0.

- MACHONIN, Pavel a Milan TUČEK, 1996. *Česká společnost v transformaci: k proměnám sociální struktury*. Praha: Sociologické nakladatelství. Studie. ISBN 80-85850-17-6.
- MALÝ *sociologický slovník*. Praha: Svoboda, 1970. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/MSgS>
- MANNHEIM, Karl, 2007. *Problém generací*. Sociální studia 1-2. [online] [citováno 28.3.2019] dostupné z: <http://soced.cz/wp-content/uploads/2014/04/Soci%C3%A1ln%C3%AD-pedagogika-2013-ro%C4%8D.-1-%C4%8D.-1.pdf>
- MAŘÍKOVÁ, Hana, 1996. *Velký sociologický slovník: A-O. Díl 1*. Praha: Karolinum. ISBN 8071843113.
- MAŘÍKOVÁ, Hana, 1996. *Velký sociologický slovník: P-Z. Díl 2*. Praha: Karolinum. ISBN 8071843113.
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2008. *Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008-2012*. [online] [citováno 31.3.2019] ISBN 978-80-86878-65-2 dostupné z: [https://www.mpsv.cz/files/clanky/5045/starnuti\\_cz\\_web.pdf](https://www.mpsv.cz/files/clanky/5045/starnuti_cz_web.pdf)
- MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, 203 s. ISBN 80-210-3345-2.
- ONDREJKOVIČ, Peter, 2013. *Medzigeneračné vzťahy v optike sociologickej teorie*. Sociální pedagogika, roč. 1, č. 1. [online] [citováno 28.3.2019]. ISSN 1805-8825. dostupné z: <http://soced.cz/wp-content/uploads/2014/04/Soci%C3%A1ln%C3%AD-pedagogika-2013-ro%C4%8D.-1-%C4%8D.-1.pdf>
- PETROVÁ KAFKOVÁ, Marcela, 2013. *Šedivějící hodnoty? Aktivita jako dominantní způsob stárnutí*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. ISBN 978-80-210-6310-5.
- POSPÍŠILOVÁ, Jaroslava a Eva KRULICHOVÁ, 2018. *Jak se žije Čechům v současné Evropě?* Vydání I. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2855-6.
- PRUDKÝ, Libor, 2009. *Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky*. Praha: Academia, Novověk. ISBN 978-80-200-1751-2.

SAK, Petr a Jiří MAREŠ, 2007. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-230-0.

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ, 2004. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis. ISBN 80-86320-33-2.

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ, 2012. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3850-5.

SAK, Petr, 2016. *Generace, mládež a její výzkum*. [online] [citováno 28.3.2019] dostupné z: [http://www.insoma.cz/Studie%20generace\\_mladez\\_a\\_jeji\\_vyzkum.pdf](http://www.insoma.cz/Studie%20generace_mladez_a_jeji_vyzkum.pdf)

SAK, Petr, 2016. *Generace, mládež a její výzkum*. Mládež a společnost, Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu , XXII. ISSN 1335-1109.

Sociologický ústav (Akademie věd ČR), 1999. *Deset let společenské transformace v České a Slovenské republice 1999*. Praha: Český sociálněvědní datový archiv. [online]. [citováno 23.3.2019]. DOI 10.14473/CSDA00128 dostupné z: <http://nesstar.soc.cas.cz/webview/index/en/nesstar/-SDA.c.nesstar/-esky.d.1/V-zkumy-transformace.d.19/Deset-let-spole-ensk-transformace-v-esk-a-Slovensk-republice-1999/fStudy/CSDA00128>

SPITZER, Manfred, 2014. *Digitální demence: jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-872-7.

Světová zdravotnická organizace, 2004. *WHOQOL-BREF*. [online] [citováno 31.3.2019] dostupné z: [https://www.who.int/substance\\_abuse/research\\_tools/en/czech\\_whoqol.pdf](https://www.who.int/substance_abuse/research_tools/en/czech_whoqol.pdf)

ŠAFR, Jiří, 2008. *Životní styl a sociální třídy: vytváření symbolické kulturní hranice diferenciací vkusu a spotřeby*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-154-5.

TUČEK, Milan, 2003. *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-22-9.

**SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK**

Aj. a jiné

Apod. a podobně

Atd. a tak dále

AV ČR Akademie věd České republiky

ČSÚ Český statistický úřad

ESS European social survey

EU Evropská unie

HDI Index lidského rozvoje

MU Masarykova univerzita

Např. například

NATO Severoatlantická aliance

p pravděpodobnost

PVQ Portrait Values Questionnaire

sd směrodatná odchylka

UK Univerzita Karlova

**SEZNAM TABULEK**

Tabulka č. 1: Struktura respondentů podle věku

Tabulka č. 2: Struktura respondentů podle pohlaví

Tabulka č.3: Struktura respondentů podle vzdělání

Tabulka č. 4: Struktura respondentů podle rodinného stavu

Tabulka č. 5: Struktura respondentů podle momentální ekonomické aktivity

Tabulka č. 6: Bydlení respondentů

Tabulka č. 7: Hodnoty – průměrné hodnoty

Tabulka č. 8: Hodnoty reprodukční – věk

Tabulka č. 9: Hodnoty materiální – věk

Tabulka č. 10: Hodnoty sociální – věk

Tabulka č. 11: Hodnoty společensko-politické – věk

Tabulka č. 12: Hodnoty profesně-rozvojové – věk

Tabulka č. 13: Hodnoty globálně-liberální – věk

Tabulka č. 14: Hodnota Bůh – věk

Tabulka č. 15: Hodnoty reprodukční – pohlaví

Tabulka č. 16: Hodnoty sociální – pohlaví

Tabulka č. 17: Hodnoty společensko-politické – věk

Tabulka č. 18: Hodnoty profesně-rozvojové – pohlaví

Tabulka č. 19: Hodnoty globálně-liberální – pohlaví

Tabulka č. 20: Hodnota Bůh – pohlaví

Tabulka č. 21: Hodnoty reprodukční – vzdělání

Tabulka č. 22: Hodnoty materiální – vzdělání

Tabulka č. 23: Hodnoty sociální – vzdělání

Tabulka č. 24: Hodnoty společensko-politické – vzdělání

Tabulka č. 25: Hodnoty profesně-rozvojové – vzdělání

- Tabulka č. 26: Hodnoty globálně-liberální – vzdělání
- Tabulka č. 27: Hodnota Bůh – vzdělání
- Tabulka č. 28: Volnočasové aktivity
- Tabulka č. 29: Mediální volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 30: Sociální volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 31: Vzdělávací a pracovní volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 32: Kulturní volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 33: Umělecké volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 34: Manuální volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 35: Sportovní volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 36: Náboženské volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 37: Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 38: Individuální volnočasové aktivity – věk
- Tabulka č. 39: Mediální volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 40: Sociální volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 41: Vzdělávací a pracovní volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 42: Kulturní volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 43: Umělecké volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 44: Manuální volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 45: Sportovní volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 46: Náboženské volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 47: Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 48: Individuální volnočasové aktivity – pohlaví
- Tabulka č. 49: Mediální volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 50: Sociální volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 51: Vzdělávací a pracovní volnočasové aktivity – vzdělání



- Tabulka č. 52: Kulturní volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 53: Umělecké volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 54: Manuální volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 55: Sportovní volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 56: Náboženské volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 57: Rekreační a cestovatelské volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 58: Individuální volnočasové aktivity – vzdělání
- Tabulka č. 59: Množství volného času v průměru denně
- Tabulka č. 60: Množství volného času – věk
- Tabulka č. 61: Množství volného času – pohlaví
- Tabulka č. 62: Množství volného času – vzdělání
- Tabulka č. 63: Hodnocení životní úrovně
- Tabulka č. 64: Hodnocení životní úrovně – věk
- Tabulka č. 65: Hodnocení životní úrovně – pohlaví
- Tabulka č. 66: Hodnocení životní úrovně – vzdělání
- Tabulka č. 67: Výše příjmů
- Tabulka č. 68: Měsíční příjem – věk
- Tabulka č. 69: Měsíční příjem – pohlaví
- Tabulka č. 70: Měsíční příjem – vzdělání
- Tabulka č. 71: Vycházení s příjmy
- Tabulka č. 72: Vycházení s příjmy – věk
- Tabulka č. 73: Vycházení s příjmy – pohlaví
- Tabulka č. 74: Vycházení s příjmy – vzdělání
- Tabulka č. 75: Spokojenost s životním stylem
- Tabulka č. 76: Spokojenost s životním stylem – věk
- Tabulka č. 77: Spokojenost s životním stylem – pohlaví

Tabulka č. 78: Spokojenost s životním stylem – vzdělání

## SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Věková struktura respondentů

## SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

## **PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK**

Vážení respondenti, respondentky,

jsem studentkou Sociální pedagogiky a obracím se na Vás s žádostí o vyplnění krátkého dotazníku, jehož výsledky budou použity pro mou diplomovou práci: Změna životního stylu mladé generace – mezigenerační srovnání. Dotazník je anonymní a jeho vyplnění zabere zhruba 5-10 minut.

1. **Váš věk:** .....

2. **Pohlaví:**  muž  žena

3. **Váš rodinný stav:**

- Svobodný/á
- Vdaná/ženatý
- Rozvedený
- Vdovec/vdova

4. **Vyberte jednu z možností:**

- Studuji
- Pracuji
- MD
- Nezaměstnaný/á (v domácnosti)
- V důchodu

5. **Nejvyšší ukončené vzdělání:**

- Základní
- Vyučen
- Středoškolské s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

6. **V jaké domácnosti bydlíte:**

- V podnájmu
- Ve vlastním bytě/domě
- Ve společné domácnosti s rodiči

**7. Vyplňte v tabulce, jak důležité jsou pro vás tyto hodnoty?**

	<b>Velmi dů- ležitě</b>	<b>Spíše dů- ležitě</b>	<b>Spíše ne- důležité</b>	<b>Zcela ne- důležité</b>
Zdraví	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Rodina a děti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Životní partner	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mír, život bez válek	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Láska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Svoboda	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Přátelství	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zdravé životní prostředí	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Demokracie	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Pravda, poznání	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zajímavá práce	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Plat, další příjmy	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Rozvoj vlastní osobnosti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Být užitečný druhým lidem	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vzdělání	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Úspěšnost v zaměstnání	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Uspokojování svých zájmů a ko- níčků	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Bůh	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Majetek	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Soukromé podnikání	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Společenská prestiž	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Veřejně prospěšná činnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Politická angažovanost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

8. Označte v tabulce, jak často se věnujete uvedeným volnočasovým aktivitám?

	Každý den	několi- krát týdně	mě- síčně	výji- mečně	nikdy
Sledování TV	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Setkávání s přáteli, kamarády, známými	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Poslech hudby	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Četba – noviny, časopisy	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Domácí práce	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Odpočinek, nicnedělání, relaxace	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Práce s počítačem (i hry, programování)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Schůzky s partnerem, přítelem	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Četba – knihy	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Práce na zahradě	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Procházky	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Chov zvířat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Drobné opravy v domácnosti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva kaváren, restaurací	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Aktivní sportování	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
S rodinou/ hraní si s dětmi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ruční práce	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Studium a příprava na školu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Sledování videa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kutilství	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Výlety, zájezdy, cestování	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mimoškolní vzdělávání	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	Každý den	několikrát týdně	měsíčně	výjimečně	nikdy
Výtvarná činnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Opravy a úprava kola, motocyklu, auta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vedlejší výdělečná činnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Hudební a dramatická činnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Chalupaření, chataření	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Individuální duchovní aktivity	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva sportovních utkání	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Večírky, mejdany	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Účast na náboženském životě	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva diskoték, tanečních zábav	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Veřejně prospěšná a politická činnost	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Sběratelství	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva kina	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva koncertů populární hudby	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva koncertů vážné hudby	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva výstavy, muzea, galerie	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Návštěva divadla	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Luštění křížovek, různé soutěže	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

**9. Kolik máte denně (v průměru) k dispozici volného času?**

- 5 a více hodin
- 3-4 hodiny
- 1-2 hodiny
- Žádný volný čas.



**10. Považujete životní úroveň vaší domácnosti za:**

- Velmi dobrou
- Spíše dobrou
- Ani dobrou ani špatnou
- Spíše špatnou.
- Velmi špatnou.

**11. Jaký je Váš čistý měsíční příjem?**

- Méně než 10000
- 10001–20000
- 20001–30000
- 30001–40000
- Nad 40000

**12. Jak vycházíte se svými příjmy?**

- Velmi obtížně
- Spíše obtížně
- Spíše snadno
- Velmi snadno

**13. Jak jste spokojeni se svým životním stylem?**

- Velmi spokojen
- Spíše spokojen
- Ani spokojen ani nespokojen
- Spíše nespokojen
- Velmi nespokojen

**Děkuji za vyplnění!**